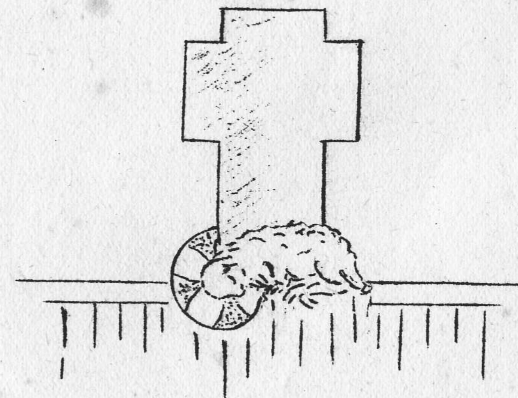
Fulton Sheen

BOŽANSKA AVANTURA

Zagreb, 1962.

Fulton Sheen

BOŽANSKA AVANTURA

Z a g r e b 1962.

Naslov talijanskog originala:

FULTON J. SHEEN

L A D I V I N A A V V E N T U R A

Unica traduzione dall'inglese a cura
DI LUIGI GIOBBIO

BORLA - Editore - TORINO

S talijanskog preveo:

JOSIP ŠAJINA

Imprimatur

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL ZAGREB

Broj: 1341/1962.
Dne. 4.V.1962.

IZDALA Družba ss."Naše Gospe", Zagreb, Primorska ul. 20.

UMNOŽILE Sestre"Naše Gospe", Zagreb, Primorska ul. 20.

ODGOVARA M.Anđelina Kujundžić,Zagreb, Primorska ul. 20.

P r e d g o v o r

Ova knjiga organski razvija rješenja (počevši od traženja života, istine i ljubavi), koja se mogu naći samo u Bogu. U drugoj glavi upotrebljavamo objavu, da bismo se mogli približiti intimnom Božjem životu, dok u trećoj glavi dolazi u obzir i ljubav, koja stvara jedan sveopći moral, da bi se kasnije pojavila, kao što se razlaže u IV glavi, osobno i uspostavila prvotno savršenstvo.

Posljednje tri glave tumače, kako Utjelovljena Ljubav, koja je sam Krist, nastavlja život u svome novom tijelu, koje je Crkva, nastavlja umirati zbog grijeha onih, koji ga "razapinju iznova u svojim dušama" i konačno uskrsava u neprestanom životu njegove Crkve,s kojom će On biti do svršetka svijeta.

Ovo nije polemička knjiga, jer je jedini njezin cilj, da bude za duše ono što je kruh za one, koji gladuju.

Sve ono što se ovdje kaže, bilo je već iskorišteno u propovjedima, a sada želi biti uklesano trajnim znakovima u ljudskim srcima. Bude li samo jedna duša, koja će dopustiti Božjem prstu slobodno pisati, autor misli, da njegov rad nije bio uzaludan i da je mnogo doprinio, kako bi se ovaj svijet učinio dostojnim mjestom stanovanja.

ČOVJEK TRAŽI BOGA

Traženje Boga u stvari nije ništa drugo, nego traženje cjelokupne povijesti i cjelokupnog značenja života. Kad bi čovjeku bilo moguće odijeliti svoju dušu od tijela, staviti je u jednu epruvetu i destilirati sakriveni osjećaj tog traženja, kakav bi bio rezultat?

Čovjek traži život, istinu i ljubav

Koji bi zvuk imale najskrivenije težnje čovječanstva, kad tim težnjama ne bi bilo moguće dati jedan glas? Ne bismo li možda našli, da svako srce, svaki intelekt i svaka duša, traži u pravom smislu tri stvarnosti: Život, Istinu i Ljubav?

Činjenica je, da su ove tri stvarnosti toliko duboke, da čitav svemir od njih plamsa.

Za svaku stvar u svemiru može se reći da "je" (postoji).

Za svaku stvar u svemiru možemo reći da je istinita, ukoliko se odnosi na razum.

Za svaku stvar u svemiru možemo reći da je Ljubav ukoliko se odnosi na Volju i želju.

Ž i v o t

Prva istinska i ukorijenjena želja u

ljudskom srcu jest želja za životom. Od svih naših bogatstava život je onaj, koga dajemo najkasnije i s najvećim opiranjem. Titule, radosti, bogatstva, sila, ambicija, čast: svega se toga mi znademo odreći rado, samo da bismo spasili u sebi ono što je dragocjeno, a što nazivamo život. Sam instinkt što tjera čovjeka, koji se kreće u tami, da rukama pipa, dokazuje da bi on bio radije spreman žrtvovati dio svoga tijela, nego li staviti u opasnost ono najvrednije: život.

Ni žalosna slika samoubojstva ne uspijeva zanijekati stvarnost te želje za životom, jer u svim samoubojstvima postoji iluzija totalnog uništenja, a postoji i želja, da se odbaci od sebe teret života. Onaj koji sebe ubija, ne želi u stvari sebe uništiti, već radije postići smirenje, a to je ništa drugo nego samo manifestacija želje, da bi živio jednim drugim životom.

I s t i n a

Druga osnovna želja jest težnja za istinom.

Prvo pitanje koje smo postavili nakon što smo došli na ovaj svijet bilo je: Zašto? A to pitanje služilo je odmah da zaboravimo, da se svatko rađa kao filozof u potenciji. Kad smo bili djeca, razbijali smo igračke, da bi vidjeli što je ono, što ih miče. I kad odrastemo, nismo izgubili običaj zašto, te razbijamo svojom intelektualnom analizom čak i veliku igračku svemira, da bismo doznali, što je

ono što pokreće svemir. Namještamo prema suncu svoje teleskope i tražimo, da nam ono otkrije svoje tajne; tražimo, da nam zvijezde pripovijedaju povijest svoga sjaja, a more da nam priča pripovijest svojih dubina. Upućeni smo na otkrivanje i upoznavanje istine o stvarima, a ljutimo se, ako nam se neke tajne ne otkrivaju.

L j u b a v

Ali nije sve u tome. Treća bitna želja ljudske naravi jest ljubiti i biti ljubljen.

Već od prvog dana u Edenu, kad je Bog rekao, da nije dobro, da čovjek bude sam, čovjek je bio i bit će uvijek žedan ljubavi.

Svako dijete, koje se rodi, instinktivno se približuje majčinskom srcu u znak ljubavi. Kasnije će se samo dijete obratiti majci, da bi mu ona zavezala rane, koje je dobio u igri i svoje će suze pomiješati s njezinima. Konačno kao čovjek tražit će suputnicu, mladu kao i on, kojoj će moći riječima otvoriti svoje srce i kojoj će moći pristajati ona sjajna definicija prijateljstva: "Jedina osoba u čijoj prisutnosti možemo stajati šuteći". Uistinu samo su pred strancima potrebite riječi. Tada je ljubav između zaručnika i zaručnice zapečaćena vezom ženidbe, a kad bi prijetila opasnost da monotonija profanira svetost, eto stiže dijete, koje upotpunjuje zemaljsko Trojstvo. Tako ljubav roditelja prema djeci postaje ljubav djedova za unuke i traženje ljubavi nastavlja se od kolijevke do groba.

Ne može se naći na ovoj zemlji

Želim život, istinu i ljubav: da li ih je moguće naći u punini na ovoj zemlji? Imamo li u sebi energiju, snagu, sposobnost, da ih ostvarimo u najvećem stepenu? Jesmo li gospodari svoje sudbine i da li možemo dati sebi te vrijedne darove u izobilju, toliko da bismo mogli ustvrditi, da posjedujemo ne dio života, istine i ljubavi, već da sve to imamo u cijelosti?

Moramo priznati, da barem život nije sav u našoj vlasti.

Naši su uspjesi u životu veoma kratki. Dobar se glas brzo dobija i brzo gubi. Naši planovi žive jedan sat i odmah nestanu. Znanost jednoga doba brzo je natkriljena, a moda jedne generacije neshvatljiva je za drugu. Pjesnici šute, a svaki otkucaj sata nas nosi sve bliže grobu. "Naša su srca samo bubnjevi, koji prate sprovod do groba". "Iz časa u čas postajemo zreli, iz časa u čas postajemo slabiji." Može biti, da je život velika rijeka, koja ima svoj neprekidni izvor u velikom kaležu vječnosti; ali je istina, da nama pripada samo nekoliko kapljica, koje mogu stati u čašu našega života.

Istina je jedna potreba naše prirode. Ali mi je nemamo u potpunosti. Poznato nam je, da što više učimo, to manje znamo, odnosno, smatramo da manje znamo.

Učenje nam služi, da otvorimo svojim očima tisuću sjajnih aspekata znanja, tisuću pu-

teva, koje bismo mogli prevaliti tokom čitavog našeg života. Onaj tko objektivno misli na prošli život, koji je proveo u učenju, morat će priznati, da znade mnogo manje nego li što je mislio, da će znati, kad je diplomirao. Koliko puta se događa, da traženje istine razbija predrasude mladosti i oni, koji su počeli razmišljati, svršili su s molitvom. Velike inteligencije, kao što je Newtonova priznale su, da ih je čitavo njihovo znanje ostavilo tek na obali istine, pred oceanom beskrajne istine. Toma Akvinski najveći intelekt, što ga je svijet ikada dao, na kraju života izjavljuje, da je sve ono, što je napisao, tek slamčica u poredbi s jednom jedinom vizijom, što mu je dala Božanska Istina.

Na kraju moramo reći, da savršena ljubav nije od ovoga svijeta. Prezrena srca, uništene obitelji, rastavljeni drugovi, rastave braka, napuštena djeca, dokazi su, da čovjek još nije našao pravu i trajnu ljubav. Žalosna je činjenica, da ljubav gubi svoju nježnost s vremenom. Rijetko i teško je uspjeti cijeniti danima, sedmicama i godinama dar jedne ruže ili stisak prijateljske ruke. Možemo se napiti u izobilju na izvoru ljubavi, otkriti mnogostruke izvore, ali će doći dan, kada ćemo se nasladiti zadnjim užitkom života i prijateljima dati zadnji pozdrav. I najuzvišenija ljudska ljubav ima svoj konac. A ništa od onoga, što ima kraja, ne može biti savršeno.

Dakle mi smo gospodari svemira; imamo želja, koje smatramo središtem našega života, a ipak moramo konstatirati, da se te želje ne mogu ispuniti na zemlji. Smrt vreba na život,

istina je izmiješana s neistinom, ljubav je pomućena mržnjom.

Prema tome naš život nije sav u stvore - njima. Naša istina nije sva u riječima. Naša ljubav dakle, nije sva u onome, što vidimo. Ne mogu biti u koegzistenciji život i smrt, istina i laž, ljubav i mržnja.

Gdje ćemo naći
izvor tih realnosti?

Ali gdje možemo naći izvor tih realnosti? Gdje ćemo naći autora egzistencije, istine i ljubavi, koji vibrira u čitavom stvaranju? Da li moramo ustvrditi, da toga izvora nema? Ali ako te stvari nemaju izvora, kako mogu postojati i kako mogu biti u mogućnosti, da utječu na naš život? To su stvari razumne, pa prema tome moraju imati i razumni početak. Ne mogu postati iz blata prvotnih džungla, jer u tom slučaju naš bi intelekt bio postavljen pred apsurdnim zaključkom, da ono što je plemenito može vući podrijetlo od neplemenitog. Gdje onda tražiti izvor?

Predpostavimo da moramo tražiti početak svijetla, koje rasvjetljuje ovu sobu. Gdje ću ga naći? Ne pod sjedalicom, jer je tu svijetlo izmiješano s tamom, ne pod stolićem, jer tu ima svijetla i sjene, gdje onda? Morat ću izići izvan zatvorenog, prema mjestu na kojem je samo svijetlo. Morat ću se uputiti prema suncu. Tako ukoliko želim tražiti izvor života, istine i ljubavi ovoga svijeta, morat ću se

uputiti prema jednom Životu, koji nije izmiješan sa sjenom smrti; prema Istini, koja nije pomiješana sa sjenom mržnje. Morat ću tražiti iza granica svijeta, iza zlatnih vrata zvijezda, iza ilovače ljudskoga, čak i iza "tajnovitih međa vječnosti", još dalje. Morat ću naći Nekoga, koji je čisti Život, Čista Istina i Čista Ljubav.

Treba tražiti Boga

"Postoji glas, koji me zove u mojim samotnim noćima, koji traži, da trčimo do raskršća Poznatoga i Nepoznatoga. Penjem se prema mojoj misli i dolazim do cilja, do granice, gdje se vidljivo zamračuje, a nevidljivo još jasno ne vidi. Vidio sam vjetrove, bio sam na moru, na mjesecu i na zvijezdama. Popeo sam se na komet, koji ide na Mars. I svugdje na zemlji i u zraku gdjegod ide moja misao kao strijela, uvijek dođe do jednog mjesta, gdje se zaustavlja i viče: tamo dalje je Bog".

Oh, kad bi imao jezik anđela, kad bi mogao govoriti jezikom Adama u Edenu ili kad bi barem imao glas Izaijin, koji je dirnut užarenim ugljenom s Božjega oltara! Možda bi tada uspio rastumačiti, što je Bog. Ali naš slabi jezik jadan i nečist neoblikovani potomak babilonskih graditelja, jak je kad se radi o proklinjanju. No kad se radi o Bogu, onda se ne može izraziti poput hieroglifa.

Iako siromašan, naš jezik ipak nam može reći, da Bog nije daleka abstrakcija, ni jedan

"oblik - prostor - vrijeme", niti "ens transe uns" "biće koje prolazi", niti energija, već je Bog punina života, istine i Ljubavi.

Bog je onaj Život, koji je kucao u vječnosti bez vremena i u kojoj je svaki čas vječnost, a vječnost kao čas, onaj život odakle je došlo sve što postoji, od zvijezda,koje su "upaljene svijećice oko umiruće svjetlosti dana", do nasmijana lica djeteta u kolijevci.

Bog je ona Istina u kojoj ne nalazimo tame neznanja, pred kojom se sve otkriva u svojim najmanjim pojedinostima; ona Istina što su je akademici Grčke tražili po kutevima Atene, ona Istina što je učenjak traži u fosilima zemljinih naslaga, Istina koju svetac traži kad ostavlja svijetla i radosti svijeta,da bi izabrao sjenu Križa, koja stvara svece.

Bog je ona ljubav, koja uvijek želi i ljubi dobro, jer je to njegova narav, ona Ljubav iz koje proizlazi ljubav zaručnika i zaručnice, ona još jača ljubav, koja je učinila, da Stjepan moli za svoje mučitelje, ona još čišća Ljubav srca, koje se uzda samo u Boga.

On nam ih šalje kao darove

Ako je Bog izvor Života, Istine i Ljubavi u svemiru, i ako sama opstojnost ovih stvarnosti ovisi o Njemu, više nego li večernje zrake o suncu, zar mu mi ne dugujemo ništa?Ako ne darova, ne trebamo li pokazati Njemu zahvalnost?

Kad čovjek izmisli jedan stroj, država

mu daje autorsko pravo, koje mu garantira plodove tog pronalaska. Kad pisac napiše knjigu, ima pravo na postotke prodanih knjiga,koje su plod njegovog intelekta.

Mi smo pronalasci Božji ili radije stvorenja Božja. On ima pravo na profit svoga stvaranja i na postotak svoga rada. Budući da nam je dao tri svoja velika dara, nema li on pravo, da ih natrag primi?

Dao nam je istinu, zar nismo dužni onda upoznati je?

Dao nam je ljubav, zar nismo dužni uzvratiti je?

Dao nam je život, zar nismo dužni služiti mu?

Ako predpostavimo ovu trostruku dužnost mi priznajemo religiju, koja stvara ovaj odnos između Boga i čovjeka. Što čitamo u katekizmu: "Zašto nas je Bog stvorio? "Bog nas je stvorio da ga upoznamo, ljubimo i služimo mu na ovom svijetu i da ga uživamo navijeke u nebu.

Tko traži Boga traži smisao života

Vraćam se na polaznu točku: traženje Boga jest dakle traženje čitave povijesti i traženje potpunog smisla. A život ima smisla,jer je Božja bit ljubav.

Bog nije biće, koje je nesposobno da ljubi. Nije jedno od onih mlakih srdaca, koja nemaju vatre, i čije slabe iskre nisu u mogućno

sti, da zapale veliku vatru, već beskorisno padaju same na sebe. Nije Bog neki nesposobni Bog, koji zna, kako se ljubi, a ne zna, kako se ostvaruju čežnje, niti Bog koji gori od ljubavi, a u nemogućnosti je, da ju izrazi. Ljubav Božja nije slična potoku, koji teče brzo i snažno samo kad se nalazi u svom toku, već je slična velikoj evanđeoskoj gozbi,kojoj je pristupilo pet tisuća ljudi i svi su se nasitili.

Naše srce odrazuje Boga

Ako želimo znati što je Bog, moramo ispitati svoje srce. U njemu se zrcali nešto, što je mnogo slično Bogu. Jer ono što je najbolje u vrijednim životima heroja i kod onih nepriznatih, nevinih djevojaka, sve što je najuzvišenije u ljudskom srcu, u velikoj i nježnoj ljubavi majke, u žrtvi oca i u odanosti prijatelja, sve je to samo slabi refleks, daleka jeka, sjena prema onome, što je savršenstvo u Bogu.

Kolikogod može biti privlačivo neko srce, postojat će uvijek još jedno veće Srce, veća ljubav, plemenitija odanost.

Ako vam se čini, da je vaša majka utjelovljenje svega onoga, što je najljepše u životu, zar možete misliti, da Bog, koji je stvorio majčinstvo, može posjedovati manje ljubavi? Ako vam se čini, da je vaš otac savršena slika svega onoga, što je u životu veliko, zar možete misliti, da je Bog, koji je

htio očinstvo, manje velik? Ako vaše srce i vaš razum uživaju u mjerenju veličine planeta i u otkrivanju naravi svemira, zar mislite,da ne će morati uživati od sreće u spoznaji Onoga, pred kojim narodi zemlje nisu nego sićušno sjeme?

Ako postoje instinkti u kojima nas radost života skoro povuče u jedan drugi svijet; ako je negda postojalo vrijeme, u kojemu nas je otkriće jedne ljudske istine uzdiglo do najvećih visina udivljenja, ako postoje časovi u kojima ljudsko srce u svojim najplemenitijim manifestacijama i u svojim najuzvišenijim osjećajima ima snagu, da nas potrese, koliko više mora značiti za nas Srce srdaca. Ako ljudsko srce može povećati radost života, što ne će moći učiniti tek veliko Božje Srce?

Ako je iskra tako sjajna, koliki sjaj mora postojati u plamenu?

\+ + +

T R O J S T V O

Možemo u dvije riječi skupiti ono,što smo dosad rekli: čovjek se nalazi u trostrukom traženju života, istine i ljubavi. To su tri realnosti koje na ovoj zemlji ne postoje nikad u svoj punini. Da bi imao život bez smrti, istinu bez zablude, ljubav bez mržnje, čovjek dakle mora prijeći uske granice svijeta i krenuti prema Nekome, koji je čisti život, čista istina i čista ljubav. Taj Netko je Bog.

Razum nije dovoljan
da shvatimo Boga

Jasno je da takav pojam o Bogu, koji smo dobili samim razumom, a koji je osnovan na vidljivim stvarima, mora nužno biti mnogo nesavršen. Mogli bismo ga usporediti s predožbom koju bismo dobili o osobi jednog umjetnika samo na osnovu promatranih slika. Mogao bih do konca svijeta promatrati slike, ali je sigurno, da ne bih nikad uspio shvatiti ništa o skrivenim mislima umjetnika, ništa o njegovim težnjama i nadama. Sve to mogu doznati preko same njegove osobne izjave.

Na isti način možemo saznati nešto o Božjoj opstojnosti, nešto o njegovoj beskrajnoj moći, životu i ljepoti promatranjem svemira, koji je njegovo djelo, a da ništa ne spoznamo o njegovoj misli i njegovoj ljubavi. Njegova

stvorenja mogu mi dati blijedu sliku tih realnosti. Bilo je zato prirodno, da je čovjek želio imati veće spoznanje intimnog Božjeg života i da je izrazio tu želju Platonovim pitanjem: "Ako postoji samo jedan Bog, koje su Njegove misli? Jer ukoliko je razumno biće, mora nešto misliti. Ako postoji samo jedan Bog, koga On ljubi? Jer da bi bio sretan mora i on ljubiti". Uzaludno pitanje, na koje se nije - dan čovjek nije mogao nadati, da će dobiti odgovora.

Potrebna je objava:
Bog je Trojstvo

Odgovor je mogao doći samo od Boga. A došao je, kad se naš Gospodin pojavio na zemlji i kad nam je objavio intimni Božji život, kad nam je rekao, da u Bogu postoje tri osobe: Bog Otac, Bog Sin i Bog Duh Sveti. Nastojat ću dati vam razjašnjenje te strahovite tajne: tajne Presvetog Trojstva; tajne koja odgovara na Platonovo pitanje, a koja je iznad razuma, ali nije protiv razuma.

To će biti moj pokušaj, a služit ću se objavom i analogijom. Ako želimo odgovoriti na Platonovo pitanje i znati, koje su Božje misli, kome ide Njegova ljubav, nastojmo to pitanje prenijeti na čovjeka, jer je on stvoren na sliku i priliku Božju. Ispitivanjem misli i volje čovjeka, moći ćemo nešto reći o misli i volji Božjoj.

Za ljudsku misao možemo reći ovo: riječ

je, rođena je, osobna je.

Čovjek misli: misli jednu misao na primjer: "Pravda", "Ljubav", "Jakost". Te su misli riječi; to su riječi i prije nego, što sam ih ja izgovorio, jer je vokalna riječ samo izražaj intimne riječi moga razuma. Misli ili nutarnje riječi rođene su. Tko je ikada govorio s pravdom, tko je vidio šetati ljubav, tko može reći, da pozna dimenzije: težinu i boju jakosti. Nitko nije vidio, okusio, opipao ove misli, a ipak su stvarne. Zato se definiraju kao duševne misli. Ali odakle potječu? Od momenta, kad se još ne nalaze u vanjskom svijetu, zato moraju biti rođene od uma (duha), ne fizičkim rođenjem, ne kao što jedno biće rađa drugo biće, nego po duhovnom rađanju po kojemu mi stvaramo ideje ili nutarnje riječi.

Moramo priznati, da postoji ne samo fizičko sredstvo začeća, da bi se porodio život. Sigurno najčišće sredstvo je ono, po kojemu se misli rađaju u našem razumu.

Na koncu misao čovjeka može biti osobna. Neke su ljudske misli banalne, nepotrebne, kojih se nitko ne sjeća; ali postoje i misli koje su duh života. Postoje neke ljudske misli u koje čovjek stavlja svu svoju dušu i čitavu svoju osobnost, sve ono što on jest i sve ono što je bio. Misli takove vrste pripadaju onima, koji su ih dali u takovoj potpunosti, da odrazuju osobnost i duh, koji se može na svakom mjestu prepoznati. Koliko puta govorimo: "Eto misli Pascala, Bossueta, Shakespearea, Dantea". Aplicirajmo sada na Boga te refleksije što smo ih učinili na ljudskoj misli. Bog misli Misao, a ta Misao jest Riječ. Rođena je

i zato se naziva Sin, a ta Riječ ili Sin jest osoba.

Bog Sin

Bog misli: misli jednu Misao. Ta Božja Misao jest Riječ, kao što se moja misao naziva riječju, pošto sam je izgovorio. Unutarnja je riječ, ali Božja misao nije kao naša. Nije mnogostruka. Bog ne misli misao ili jednu riječ, koja će sutra biti potpuno drugačija. Misli se ne rađaju, da bi umrle, a ne umiru, da bi uskrsle u Božjem razumu. U Njemu je sve sadašnjost. U Njemu postoji samo jedna Riječ, a ta Riječ je neizmjerna, jednaka Njemu, jedina i apsolutna, jedinorođena od Božjeg Duha: Riječ koja izražava, ono što Bog jest, Riječ od koje dolaze sve ljudske riječi i prema kojoj stvorene stvari nisu ništa drugo no pojedini slogovi: Riječ koja je izvor čitave mudrosti svijeta. Najnovija znanstvena otkrića, suvremeno poznavanje prostranosti svemira, biologija, kemija, fizika, najuzvišenije znanosti: metafizika, teologija, filozofija, sve ono što su znali pastiri u evanđelju i sve što su znali mudraci, sve to ima izvor u Riječi, u mudrosti Božjoj.

Neizmjerna misao Božja ne naziva se samo Riječ, već i Sin, jer je rođena. Misao, Riječ Božja ne proizlazi iz vanjskog svijeta, već se rađa u Njegovu duhu u savršenijem obliku, negoli što je misao "pravda" rođena u mojem duhu. Davati život, dopustite mi da ponovim, ne

pripada samo ljudima. Sveto Pismo kaže: "Ja koji dajem drugima moć rađanja, zar ne ću biti sposoban sam rađati? Zar ću biti neplodan, ja, koji činim da drugi budu plodni. Praizvor svakog rađanja jest Bog, čija Riječ rađa se iz Njega i zato se naziva Sin. Kako u ljudskom redu početak svakog rađanja nosi ime otac, tako i u Trojstvu početak duhovnog rađanja naziva se Otac, a onaj koji je rođen naziva se Sin, jer je savršena slika Očeva. Ako zemaljski otac može prenijeti na sina svu plemenitost svoga roda i osobitosti svoga bića, još će više nebeski Otac moći saopćiti svome vječnom Sinu svu plemenitost, savršenstvo i vječnost svoga bića.

Konačno ta Riječ ili Sin rođen od vječnoga Boga jest osoban. Misao Božja nije ograničena, već poznaje sve što se pozna i što se može spoznati. U toj Riječi ili Misli Bog stavlja samoga sebe u takvoj potpunosti, da je oživljuje, kao što je i sam vitalan, da je savršena kao što je On, da je neizmjerna kao što je On. Ako je ljudskom geniju moguće prenijeti na svoje djelo čitavu svoju osobnost, još više i savršenije može Bog unijeti u jednu misao sebe i učiniti tu Misao ili Sina da bude svijestan sebe, to jest učiniti je božanskom Osobom.

Otac ne postoji prije svoje misli. Otac i Sin su dakle od vijeka, jer je Bog uvijek prisutan i nepromjenljiv. Ništa nova nije i ništa se ne gubi. Na takav način Otac promatrajući svoju sliku, svoju Riječ, svoga Sina može povikati u razmišljanju svoga prvog i realnog očinstva: Ti si moj Sin, ja sam te danas

rodio. Danas: u ovom danu, što je vječnost u nerazriješivoj trajnosti beskrajnog Bića. Danas, u ovom činu, koji ne će imati kraja i koji nije imao početka. Danas, u vječnosti, koja ne pozna vremena.

Vratimo se na početak svijeta, dodajmo vrijeme vremenu, stoljeće stoljeću, vijek vijeku, Riječ je bila s Bogom. Vratimo se u vrijeme prije stvaranja anđela; prije nego li je Mihovil pobijedio, prije bljeska anđeoskih mačeva. I onda: Riječ je bila s Bogom.

To je Riječ, koju je sv. Ivan čuo na početku svoga evanđelja, kad je pisao: "U početku bijaše Riječ, Riječ bijaše kod Boga, i Bog bijaše Riječ". Kao što se moje nutarnje misli ne manifestiraju nego po riječima, tako Riječ po onome što kaže Ivan postade tijelo i prebiva među nama. I ta je Riječ druga osoba Presvetog Trojstva, Riječ koja obuhvaća početak i svršetak svih stvari, Riječ koja je bila prisutna kod stvaranja Kraljice svemira, Riječ utjelovljena u Betlehemu, Riječ na križu, utjelovljena Riječ, koja stanuje u božanstvu i ljudstvu, u Euharistiji. Veliki petak pred 20 stoljeća, nije svršetak Riječi, kao ni početak, jer je to bio samo čas vječne Božje Riječi.

Isus Krist ima prahistoriju - jedina koja je uistinu prahistorija - koju nije potrebno učiti iz kamenja zemlje, niti u spiljama ljudi, niti u blatu i prašini džungle, već u krilu vječnog Oca. On je sam učinio iz povijesti Povijest. On je sam postavio svim ljudskim događajima točan datum. On je podijelio povijest u dva razdoblja, tako da, ako bismo

htjeli poreći, da je Božji Sin postao čovječji sin, morali bismo priznati, da je datum te naše negacije fiksiran 2000 godina nakon njegova dolaska.

Bog Duh Sveti

Nismo još svršili naše traženje intimnoga Božjeg života, jer ako je Bog vrelo čitava života, istine i dobrote svijeta, mora imati osim intelekta i Volju, osim Misli i Ljubav. Prirodni je zakon, da svako biće ljubi svoje savršenstvo. Savršenstvo je našeg oka u razlikovanju boje i zato oko ljubi ljepotu sunca, koje zalazi. Savršenstvo je našega uha hvatati zvukove, i uho ljubi harmoniju jedne Bethovenove sinfonije ili Chopinove sonate.

Postoje dva termina u ljubavi. Onaj koji ljubi i onaj koji je ljubljen. U ljubavi ta su dva termina recipročna. Ja ljubim i ja sam ljubljen. Između mene i onoga, koga ljubim postoji uska veza. Nije moja ljubav, nije njegova ljubav, to je naša ljubav: tajni sastav dvaju afekata, veza što spaja, to stavlja u lance, zagrljaj u kome dva srca kipe u istoj sreći. Otac ljubi Sina, Sliku svoga savršenstva, a Sin ljubi Oca.

Ljubav nije samo u Ocu, a nije samo u Sinu. Postoji, da tako kažemo, nešto između njih. Otac ljubi Sina, koga On rađa. Sin ljubi Oca koji ga rađa. Oni se promatraju uzajamno, oni se ljube uzajamno, spajaju se u tako snažnoj i savršenoj ljubavi, da tvore između sebe ži-

votnu vezu. Njihova je ljubav tako neizmjer - na, da se ne može iskazati već samo u jednoj osobi, koja je Ljubav, kao što se istina iz- ražava u stvaranju jedne potpune osobnosti. Ljubav ne govori, ne plače, ne izražava se riječima ili pjesmama. Izražava se kao što se mi izražavamo u nekim časovima, u načinu,koji označava neizmjeran trud, da se potpuno preda: uzdah, dah; evo zašto se treća osoba Presv. Trojstva naziva Duh Sveti.

Taj dah ljubavi nije efemeran kao naš, već je jedan vječni Duh. Ne znam kako se sve to zbiva, ali po svjedočanstvu Boga objavite- lja znam, da je taj isti Duh Sveti pokrio svo- jom sjenom Bl.Dj.Mariju i da je Onaj, koji je od Nje rođen, prozvan Sinom Božjim. To je Duh o kojemu je Isus govorio Nikodemu, kad mu je rekao, da se treba preporoditi vodom i Duhom Svetim. To je Duh, koga je naš Gospodin dao svojim apostolima riječima: "Primite Duha Sve- toga, bit će oprošteni grijesi onima, kojima ih budete opraštali." To je Duh, o kojemu je naš Gospodin govorio na Zadnjoj večeri: On će me proslaviti, jer će primiti od mojega i ob- javit će vama. Sve ono što ima Otac moje je.-

U tom zadnjem odlomku Krist kaže svojim učenicima, da će Duh Sveti prigodom svog do- laska dati do znanja o Bogu ono, što im je bi- lo saopćeno Njegovim proizlaženjem od Oca i Sina. To je Duh, koji je sišao nad apostole na dan Duhova i koji je postao duša Crkve ispu - njajući obećanje Kristovo: "Kada dođe Duh Is- tine, On će vas naučiti istinu". Moje je dubo- ko uvjerenje, da je neprestani redoslijed is- tine, što ju je Krist dao svojoj Crkvi, došao

do nas, ne po snazi ljudske organizacije Crk- ve, koja se služi nesavršenim sredstvima, već po izobilju Duha ljubavi i istine, što se na- lazi u Kristovom zamjeniku i u svima onima,ko- ji pripadaju mističnom tijelu Kristovom, a to je Njegova Crkva.

Trojstvo jest
intimni Božji život

Tri u jednome: Otac, Sin i Duh Sveti.Tri osobe u jednome Bogu. Jedan u biti, a razli - čit u osobama: eto tajne trojstva, eto inti - man Božji život. Kao što ja postojim, znadem i ljubim, a ipak ostajem jednim, kao što tri ugla jednog trokuta ne čine tri trokuta, već samo jedan, kao što toplina, snaga i svijetlo sunca ne čine tri sunca već jedno, kao što vo- da,zrak i para predstavljaju tri manifestacije jedne substancije, kao što oblik, boja i mi - ris ruže ne čine tri ruže, kao što duša, in- telekt i volja ne dijele na tri djela našu o- sobnost, kao što broj jedan pomnožen tri puta samim sobom ostaje jedan, na još tajinstveni- ji način postoje u Bogu tri Osobe, a jedan Bog.

Trojstvo odgovara na Platonova pitanja. Ako postoji jedan Bog, koje su Njegove misli? On misli vječnu misao, misli svoga vječnoga Sina. Ako postoji jedan Bog, koji je objekt Njegove ljubavi? On ljubi svoga Sina, a ta u- zajamna ljubav je Duh Sveti.

Duboko sam uvjeren, da je taj veliki fi-

lozof tražio tajnu Trojstva, jer se čini, da je njegov veliki um pretpostavljao, da bes - krajno biće mora imati u sebi odnose, misli i ljubavi i da se Boga ne može zamisliti bez misli i ljubavi. Ali samo je Utjelovljenje Riječi moglo donijeti čovjeku otkriće Tajne tih odnosa i intimnoga Božjega života.

Tajna Trojstva može dati odgovora onima, koji zamišljaju Boga kao egoistočno božanstvo, koje je prije početka svijeta u samotnom sjaju bilo prisiljeno, da se ljubi u hladnome narcizmu -Narcis). Tajna Trojstva može im reći, da je Bog prije stvorenja uživao u trima osobama u beskrajnoj vezi s istinom, u zagr - ljaju beskrajne ljubavi i da prema tome nije imao potrebe izaći iz sebe, da bi došao do sreće.

Najdivnije je, što je On u svojoj savršenosti i u svojoj potpunoj sreći stvorio svijet. Ako je On htio stvoriti svijet, to je moralo biti zbog jednoga razloga: radi ljubavi. On nije ništa mogao dodati svojoj savršenosti, ništa svojoj istini, ništa svojoj sreći.Stvorio je svijet iz ljubavi.

Konačno, Tajna Trojstva daje odgovor našem traženju sreće i našim pitanjima s obzirom na značenje neba. Nemojmo si prestavljati nebo kao mjesto uživanja, u kojemu se za vječ - nost monotono pjeva aleluja i u kojem se čuje harmonija harfi. Nebo je mjesto, u kojem nalazimo puninu svake lijepe stvari, koja nam može donijeti radost na ovoj zemlji. To je mjesto, u kojemu nalazimo u punini sve rado - sti, koje će zadovoljiti naša srca, zasititi glad naših pameti i dati mira ljubavi, koju

čovjek ne može naći.

Nebo je intimna veza sa savršenim živo - tom, sa savršenom istinom, sa savršenom lju - bavi; s Bogom Ocem, Bogom Sinom i Bogom Duhom Svetim, kojima čast i slava u vjekovima.Amen.

\+ + +

LJUBAV SE RAZLIJEVA

U vječnosti bez vremena, u tom danu bez početka i kraja, Bog je uživao u beskrajnom očinstvu s Istinom i Ljubavlju u dražesnom društvu triju osoba Trojstva: Oca, Sina i Duha Svetoga. Ništa nije nedostajalo Njegovoj savršenosti, ništa Njegovoj sreći. Njegov je život bio sasvim pun, da nije opravdavao nikakvu potrebu ekspanzije. Ako se dakle On odlučio stvarati svijet, ta odluka mu nije mogla biti sugerirana iz potrebe, dužnosti, niti od bilo koje nužde, već jedino iz ljubavi.

Zašto stvaranje?

Zašto dakle stvarati jedan svijet? Razlog je isti, zbog kojega nam je često teško čuvati jednu tajnu. Teško je u sebi uspjeti zadržati neke stvari. Ruža je dobra i otkriva nam svoju tajnu u svjetlosti i toplini. Čovjek je dobar i otkriva nam tajne svoje dobrote u jeziku svoje misli. Bog je neizmjerno dobar i zato neizmjerno ljubi. Zar je bilo nemoguće za Njega putem slobodnog poticaja svoje ljubavi razliti tu ljubav i stvoriti nove svjetove?

Ljubav se razlila, vječnost reče vremenu: počni! Svemogućnost reče ništetnosti: postoji! Svijetlo se otkrilo i reče tami: svijetli. Iz Božjih ruku planeti i svjetovi su primili egzistenciju. Zvijezde su bačene na svoje puta-

nje i zviježđa su ispunila prostor. Svemiri su počeli svoju trku kroz vasionu. Veliki marš svijeta imao je tada početak. Planet uz planet, sfera se približila sferi bez sudara ili stanke u dugotrajnoj evoluciji božanske stvaralačke moći. Došla je najprije materija, zatim život i raj stvaranja sa svoje četiri rijeke, koje su tekle zemljama bogatim zlatom i na kraju ona stvorenja, koja su zaslužila biti stvorena, ne od jednostavnog "fiat", već po suglasnosti Presv. Trojstva - prvi čovjek i prva žena.

Kako je Bog htio naš svijet?

Jasno je, da je razum božanskog Arhitekta mogao zamisliti tisuću mogućih svjetova različitih od ovoga. Sigurno je, da ovaj svijet nije najbolji među svjetovima, što ih je Bog mogao stvoriti. Ali je to svijet, koji najbolje odgovara svrsi, što ju je On postavio, kad ga je stvorio. Svemogući Bog htio je stvoriti svemir u kojem sva stvorenja ne bi bila slična komadima drveta ili kamena, ne bi bila stabla ili životinje, i da je svatko vezan jednim prirodnim zakonom i instinktom za cilj, strogo određen, bez najmanje mogućnosti slobodnog izbora. On je htio staviti u raj stvorenje stvoreno na njegovu sliku i priliku, ali biće, koje se razlikuje od svih ostalih, jer je obdareno izvanrednim darom slobode. To znači mogućnost kazati "da" ili "ne"; birati žrtvovati sebe sama dužnosti ili dužnost samom

sebi, biti uvijek gospodin i gospodar vlastite sudbine. Drugim riječima: Bog je htio stvoriti jedan moralni svemir, a jedini uvjet koji omogućava egzistenciju moralnosti jest sloboda. Sama priroda stvari traži, da etika i moral mogu postojati samo onda, ako postoji jedna zabrana. Hrabrost, na primjer, je moguća samo u jednom svijetu, u kojem čovjek može biti kukavica; vrlina može postojati samo u jednom svijetu, u kojem je čovjeku moguće biti zao. Žrtva može postojati samo, ako je čovjeku moguće biti egoista. Ljubav postoji samo ondje, gdje je moguće "ne ljubiti". Hladan kip ne može izražavati ljubavi. Upravo mogućnost, da se kaže "ne", daje toliku ljepotu srcu, koje govori "da". Pobjeda se slavi samo na onim poljanama, gdje bi bila moguća izgubljena bitka. Zato je Bog u božanskom rasporedu stvari stvorio svijet, u kojem bi čovjek i žena bili u mogućnosti, da se dignu do moralnih visina ne putem one slijepe snage, koja diže svako jutro sunce, već vježbanjem one slobode, za koju se može vojevati dobar boj i uživati plod pobjede, jer nitko ne će biti okrunjen, ne bude li se borio.

Bog je htio jedan moralan svijet

U svojoj dobroti Bog je htio stvoriti čovjeka moralnog i ponuditi mu poralnu rekompezaciju, koja mu je s pravom pripadala. Ali je htio još više. Kad čovjek postaje otac, da li

se zadovoljava, da dade sinu samo najpotrebni je? Zar se on ne brine, da mu još više dade? Isto tako je učinio Bog, koji je dao čovjeku neke fizičke ili duhovne darove, koji su nadilazili u mnogočemu prirodu i samu sposobnost čovjeka.

Zamislimo si jednog bogatog bankara,koji određuje neku stalnu svotu u korist jednog nahočeta pod ovim uvjetom: bude li živio pošteno, neka mu se u 20 godini isplati određena svota. Stalnu svotu te vrste odobrio je Bog, koji je htio prvom čovjeku i prvoj ženi dati darove, koji bi bili pripali zauvijek njima i njihovim potomcima, da su se pokazali vjernima u ljubavi. Jedan od tih darova bio je imunitet od bolesti i smrti; drugi, sloboda od pobune tijela protiv duha; treći, dar znanja mnogo veći od razuma, koji je dopuštao čovjeku asimilirati božanske istine bolje nego li teleskop može otkriti oku najudaljenije zvijezde i planete. Svemu tome pridolazio je četvrti, najveći dar, a to je snaga ili milost, koja je od čovjeka ili žene stvorila ne samo obična stvorenja - djelo Božjih ruku, nego čak sinove Božje, nasljednike nebeskoga kraljevstva. Potrebno je držati na pameti, da ti darovi nisu pripadali prirodi čovjeka isto tako, kao što mramor ne može cvjetati ili životinja pjevati.

Nema moralnosti bez kušnje

Svemir je moralan i zato su ti darovi

bili uvjetni. Mogli su biti očuvani, ali pod jednim uvjetom: ljubiti Boga. A ljubiti Boga znači ljubiti ono, što je bolje za nas. Ali, kako je bilo moguće dati dokaze ljubavi? Jedini način, kojim su Adam i Eva, kao moralna bića, mogli dokazati Bogu svoju ljubav i zahvalnost, bio je, da izaberu Njega iznad svake druge stvari i da priznaju, da su njihovo usavršeno znanje i sva moć ili milost, koja je bila dodana njihovom biću, darovi. Da bi se dokazala njihova ljubav, postavljen je dvostruki uvjet. Prvi dio uvjeta bio je tamni. I davao im je mogućnost priznanja, da je usavršenje njihova znanja dolazilo od Boga. Drugi dio uvjeta bio je rezerviran i tražio je, da bi oni priznali, da je snaga, koja je nadodana volji, dar Božji. Tako su oni mogli dokazati, da ljube Boga čitavom svojom pameti i srcem. U praksi je ta kušnja imala ovaj oblik: oni su mogli uživati sva bogatstva rajskog perivoja, ali nisu smjeli dirati plod jednog određenog stabla, stabla znanja dobra i zla.

Bog nije njima rekao, zašto je bilo zabranjeno dirati to stablo, a to je bila tamna točka, u kojoj je čovječji razum bio postavljen na kušnju. Čovjek je morao slušati Boga u toj stvari, kao i u ostalima. Bog je postavio granicu ljudskoj nezavisnosti sjećajući ga, da kad bi izvršio onaj posljednji čin,koji mu je zabranjen, stavio bi u opasnost sve ono, što mu je bilo ponuđeno kao dar, kao što bi se kasnije dogodilo Pandori, da je otvorio zabranjenu kutiju i izgubio sve blago i otvorio put apsolutnoj anarhiji na svijetu.

Čovječji pad

Povijest čovječjega pada, kako nam je Geneza pripovijeda, svima je poznata. Sotona se pojavio Evi u obliku zmije i napastovao je jednim pitanjem, koje je uništilo u njoj povjerenje, izvor svake ljubavi: zašto vam je Bog zapovjedio, da ne jedete od svakog voća u raju? Eva pogleda zabranjeno voće: prekrasno je. Usprkos Božjoj zabrani osobito se pojačava želja za uživanjem slatkoće zabranjenog voća. Od misli dolazi se do predstavljanja, a od ovoga do vruće želje, od vruće želje do još nejasne odluke, koja se brzo pretvori u odluku.

Nenadano je došlo do krize, a tako je sa svim krizama te vrste. Djelo je izvršeno i postalo je neopozivo. Ostalo je tako i ostat će tako dok bude vremena.

Eva je dala zabranjeno voće Adamu, a oholost i egoistična volja ušli su u njegovo srce. On je htio upoznati, što je bilo dobro za njega, kao da nije ništa postojalo, što bi moglo ostati nepoznato njegovom razumu i kao da nijedan uvjet ne bi mogao biti dan njegovoj volji. Htio je izgledati neovisan i pokazati svoju samostalnost. Zar nije sve to prirodno? Zar nismo i mi učinili istu stvar u svom životu? Kad smo bili djeca, zar nam nisu zabranjivali mnoge stvari? A zar nije istina, da smo željeli i da smo se odlučivali imati ih, pod bilo koju cijenu baš zato, jer su bile zabranjene? Adam je sagriješio zbog istog razloga i taj čin neposluha, kojim je on izgubio kušnju ljubavi, bio je prvi grijeh svemira; grijeh, koji je okaljao izvore čovječanstva i zato je prozvan istočnim grijehom.

Nema ništa nerazumna u toj kušnji

Kušnja je bila potpuno razumska. Zamislimo bogatog gospodara, koji posjeduje veliko dobro. On dopušta svom šoferu i njegovoj ženi, da živi u njegovoj vili, da upotrebljava automobile, da se zabavlja u perivojima i da priređuje bogate bankete. Oni će moći sve to uživati, samo da ne diraju u jednu sliku, koja se nalazi u jednoj od soba. Kad bi žena uvjerila muža, da dira u tu sliku, ne bi se dostojno ponašala, a kad bi dirao čovjek, nagovoren od žene, tu sliku i on bi se nedostojno ponašao. Tim zabranjenim činom oni bi izgubili sve što im je dano. Tko bi mogao nazvati nepravednim gospodara, kad bi im uzeo povlastice i dana prava?

Nauka o čovječjem padu jest veoma daleko od tumačenja, što ga daju plitke inteligencije, koje žele prikazati božansku zapovijed samo na osnovi jedne jabuke. Misliti tako, znači ne shvatiti bit stvari. U padu ne postoji samo događaj vrta i zmije. A ako kažemo, da se radilo o nečem više nego li samo o vrtu i zmiji, ne znači da nisu ti postojali. Znači, da postoji jasno razlikovanje između onoga, što je od primarne važnosti i onoga, što dolazi na drugo mjesto. Onoga koji ismjehiva voće i stablo, ne pazeći na važnost argumenta, možemo

smatrati sličnim onome, što se smije zastavi svoga naroda, koja je simbol suverenosti. Zastava predstavlja naciju. I onaj koji je nosi radije će tisuću puta umrijeti, negoli dopustiti, da je neprijatelj zarobi. Po sebi bila bi laka stvar prezreti komad krpe triju boja, ali ne bi bilo lako prezreti ono, što ona predstavlja. Isto tako stablo u zemaljskom raju predstavljalo je sumu poznavanja dobra i zla; bilo je simbol-moralna granica, što ju je Bog postavio čovječjoj suverenosti, da bi tako iskušao posluh i ljubav. Govoriti, da je to bila samo priča, značilo bi ne poznavati osnovne istine, da stvari - također i stisak ruku ili osmijeh - ne samo mogu "biti" već i "značiti" nešto.

Adam je izgubio samo darove, a ne prirodu

Postoje tri stvari, koje želim objasniti, a to će biti zaključak onoga što sam rekao o čovječjem padu.

Prvo: Svojim neposluhom, istočnim grijehom, čovjek nije izgubio ništa od onoga što je pripadalo njemu ili njegovoj naravi. On je izgubio samo darove i, kako kaže sv. Augustin, postao je čist čovjek. Prigodom Božića, kada dijelimo darove prijateljima, nikome od nepoznatih ne će pasti na pamet, da se tuži što smo jedne darivali, a jedne ne. U tom slučaju bismo imali spreman odgovor: Prijatelju, nismo ti nepravdu nanijeli. Nismo ti ništa oduzeli

od onoga, što ti pripada. I prijateljima sam dao ono, na što nisu imali pravo. Tako se zbilo i u istočnom grijehu. Izgubivši Božje darove čovjek nije izgubio ništa od onoga, što je pripadalo njegovoj naravi. Došao je do stanja, koje mu je moglo pripasti još od početka, da Bog nije drugačije odredio. Ali postoji razlika: gubitak darova oslabio je čovječji razum i volju, a njegova priroda nije postala pokvarena u srži. Predstavimo si vojnike; promatrajmo jednoga izbliza. Sliči na druge vojnike po uniformi, ali do jučer bio je oficir. Zbog nediscipline bio je degradiran, a danas ga vidimo kao vojnika.

Stoga istočni grijeh ne znači nalaziti se u stanju u kojem jesmo, već u koje smo pali.

Adamov grijeh bio je grijeh čovječanstva

Drugo: Adamov grijeh nije bio samo grijeh jednoga čovjeka, već i grijeh čitavog čovječanstva, jer je Adam bio na čelu cijelog ljudstva. Da je ostao vjeran, uživali bismo sve njegove darove, jer je on radio u naše ime. Ali jer je bio neposlušan, svi mi patimo zbog toga, jer je on to sve u naše ime učinio.

Nije to nepravda. Svi su ljudi međusobno povezani. Na primjer: 1917. predsjednik Wilson je objavio rat, a da pojedini stanovnici SAD-a nisu svaki za sebe dali svoj pri-

stanak. On je bio njihov vođa i radio u njihovo ime. U njegovoj objavi rata Bogu, bila je sadržana i naša pobuna, jer smo svi bili s njime jedno. Kao što u prirodnom zakonu bolesna očeva krv može biti prenesena na sina, tako se ljaga prvog čovjeka razlila na čitavo čovječanstvo i na sve nas, okaljala sve ljude, osim blagoslovljenu Majku našega Gospodina i Spasitelja Isusa Krista. Ona je jedini razlog legitimnog ponosa, kojim se nezdrava ljudska narav može ponositi.

Istočni grijeh tumači prividne kontradikcije ljudske duše

Na kraju treće: Samo istočni grijeh može protumačiti skoro kontradiktorne osobine ljudske naravi, zbog kojih čovjek može težiti za najvišim stvarima i ujedno padati u najniže. Jedini razlog zbog kojeg težimo najvećim idealima jest činjenica, da smo ih jednom posjedovali: tražimo, jer smo to nekad imali.

Čitava je religija puna brige i potrebe oslobođenja. Svi oni, koji su ozbiljno proučili ljudsku narav morali su ponoviti Ovidijeve riječi, koji je tvrdio: da prihvaća ono što je bolje, ali je i priznao, da često slijedi ono što je gore. Svi narodi u svojoj mitologiji imaju zlatno doba, koje je postojalo u prošlosti, kad su najplemenitiji predstavnici čovječanstva hodali uz bogove. Što je to sveopće svjedočanstvo, nego li svjedočanstvo realnosti istočnoga grijeha?

Naši životi su kao velike još nedovršene gotske katedrale, koje se nalaze tu i tamo po Evropi: nikada ih nisu potpuno dovršili. Isto tako mi potvrđujemo neprestano, da se naši ideali ne mogu nikada potpuno realizirati na ovoj zemlji. Rezultati antropologa o primitivnom čovjeku nemaju vrijednosti pred činjenicom istočnoga grijeha; jer ako po svojoj prirodi nije moguće naći traga o mjestu, gdje se nalazio zemaljski raj, po istoj prirodi je nemoguće ne naći činjenice istočnoga grijeha.

Po osobnom iskustvu znamo, da se nešto zbilo, jer mi nismo što bismo trebali biti.

Dvije teorije o prirodi i postanku čovjeka

Sva se teorija o prirodi i postanku čovjeka mogu svesti na dvije: jedna tvrdi, da život čovječji proizlazi iz nižega; druga, da je život čovječji dar s visine. Jedna govori, da čovjek pripada potpuno zemlji, da je čovjek zemaljsko biće; druga govori, da čovjek jednim dijelom pripada nebu, da je nebesko biće. Druga je teorija kršćansko shvaćanje: čovjek nije životinja, koja je napredovala, nego radije vrst anđela koja je pala. Početak se ne krije u glibu i prašini prahistorijskih šuma, već u blagom svijetlu raja, u kojem je on bio u vezi s Bogom. Postanak čovjeka se ne nadovezuje na kozmičke sile, već na božansku milost. Po tom drugom shvaćanju čovjek ne radi po instinktu poput životinje, već radi kao Bog, jer

je stvoren na sliku i priliku Božju.

Danas se često ističe, da je čovjek postao kruna stvaranja i najsavršeniji od životinja, jer je progresivno izgubio po koji ud, koji je tipičan za životinje. Ništa lažnijega od toga: čovjek je ono, što je, jer ima besmrtnu dušu, koju mu je Bog udahnuo. Pustimo da čovjek sačuva udove životinje, ali dajmo mu besmrtnu dušu, pa ne će proći mnogo vremena, da će ti udovi izvoditi na klaviru melodije Mozarta; ostavimo čovjeku majmunske usnice i dajmo mu besmrtnu dušu, pa će uskoro te usnice prestati izgovarati neartikulirane glasove i govorit će ljudima poput Demostena u Ateni.

I ako mu ostavimo životinjsku šapu, a damo besmrtnu dušu, ta će šapa doći do pera i pisati drame dostojne Sofokla i poeziju sličnu Danteovoj.

Nije tijelo koje čini od čovjeka ono što on jest, već ono božansko. Ne čini gubitak nečega životinjskog čovjeka sličnim božanstvu. Veličina čovjeka nije u njegovoj evoluciji iz životinjstva, već u njegovu usponu prema Božanstvu, a sila koja je omogućila tu veličinu nije uzdizanje iz nižega, već silazak s višega, zbog čega neizmjerno Božje Srce govori u srcu djeteta.

Što je bolje?

Koja je plemenitija od tih dviju teorija? Jedna smatra čovjeka kao biokemijsku substanciju mesa i krvi, koja je visoka oko 2 metra, a koju klica može uništiti veoma brzo. Oni smatraju, da je čovjek "ens", koji je egoističan i veličanstven, koji živi u svemiru, kao što je naš, oholo, daleko od Boga, koji tvrdi, da ne osjeća potrebe jednog cilja i jedne budućnosti i koji čeka, da slijepe kozmičke sile prostora i vremena učine svoje, vukući ga sa sobom do konačne velike eksplozije kozmičkog mjehura od sapunice.

Druga nam teorija otkriva to isto biće, u času kada je svijesno svog sadašnjeg neznanja, ali i mogućnosti znanja; svog sadašnjeg grijeha, ali i mogućnosti, da bude svet; priznaje da je sada čovjek, ali i mogućnost, da sudjeluje u Kristovom životu.

Ova nam teorija otkriva napokon to biće, kada se sa činom žrtve, koji je najveći čin svijesti, priključi pod zastavu Sina Božjega, koji je postao Čovjek; u času kada viče direktno Gospodaru svemira: "Tvoj sam, o Bože, Ti, koji si me stvorio, pomozi mi".

Kad čovjek odgovara na pitanje: koja od tih teorija je najbolja, onda shvaća nešto od prave ljudske prirode i Božje ljubavi, koja je došla povratiti ono, što je čovjek bio izgubio. I tada će čovjek pun zahvalnosti morati reći: Bože moj, Bože moj! Kakvo mora biti srce, ako si ga Ti tako ljubezno pogledao, koje si zadobio služeći se svim svojim sposobnostima, kao da ništa nije važnije za Tebe.

\+ \+ \+

BOG TRAŽI ČOVJEKA

Ljubav je slobodna

Ljubav je po svojoj prirodi ekspanzivna, ali je Božja ljubav kreativna.

Ljubav je rekla ništici svoju tajnu i tako je došlo do stvaranja.

Ljubav je učinila nešto na svoju sliku i priliku i tako je stvoren čovjek.

Ljubav je rasipna u svojim darovima i zato je čovjek podignut na posinaštvo Božje.

Ljubav je uvijek u opasnosti, da se ne uzvrati, jer je ljubav slobodna. Ljudsko se srce odreklo zahvalnosti onoj Ljubavi jedinim načinom,kojim je to moglo potvrditi, t.j. putem pouzdanja u času kušnje. Tako je čovjek izgubio Božje darove, potamnio mu je razum,oslabila volja i tako je došao na svijet prvi ili istočni grijeh, jer grijeh nije ništa drugo, nego ne htjeti ljubiti.

Grijeh je neizmjeran

Čovjek nije htio ljubiti ono što je bolje i tako se stvorio problem najveći u povijesti čovječanstva, problem vraćanja čovjeka na njegovu prvotnu poziciju. Problem se postavio u ovakvom obliku: čovjek je sagriješio, a njegov grijeh nije bio samo pobuna protiv čovjeka, već protiv neizmjerne ljubavi Božje. Njegov je grijeh bio neizmjeran.

Moglo bi se pitati, kako može čovjek, koji je ograničen počiniti neograničeni grijeh. Odgovor je, da se vrijeđanje i grijeh mjeri prema uvrijeđenoj osobi. Uvreda predsjednika grada je teža od uvrede, koja je učinjena drugom čovjeku, a uvreda poglavaru države je još teža od one, koja je nanijeta predsjedniku grada. Drugim riječima: težina grijeha se mjeri po važnosti i dostojanstvu onoga, protiv koga je počinjen grijeh. Čovjek je sagriješio protiv Boga. Bog je neizmjeran. Zato je uvreda čovjeka neizmjerna.

Zadovoljština mora biti neizmjerna

Ovo je jedan aspekt problema. Drugi je aspekt ovaj: svako kršenje jednoga zakona traži zadovoljštinu. Dovoljno je, da posjetimo bolnicu, pa da shvatimo, kako svako kršenje prirodnog zakona izaziva svoju kaznu.

Uđemo li u bolnicu za duševne bolesti, vidimo, da se priroda osvećuje svakoj zloupotrebi i ona sama obračunava s grijehom. Čini nam se, da sudac sjedi u tim mjestima patnja, dijeleći svoje presude protiv onih, koji krše prirodne zakone. Roditelji, koji ljube svoju djecu, traže zadovoljštinu zbog njihovih pogrešaka. A suci, koji poštuju društvo, dijele presude u njegovu zaštitu, jer sudac koji vidi zlo, a ne kažnjava ne zaslužuje ime suca.

Budući da je Bog beskrajna ljubav, On bi mogao oprostiti i zaboraviti uvrede, ali oprostenje bez zadovoljštine uništilo bi pravdu, koja je sama Božja narav. Ne postavljajući granica Božjem milosrđu, mnogo bolje mogu shvatiti njegova djela, ako njegovom milosrđu prethodi zadovoljština zbog jednog grijeha, jer nitko ne može biti milosrdan, ako prije nije pravedan.

Milosrđe jest razlijevanje pravde.

Čovjek ograničen ne može platiti beskrajan dug

Kad je već čovjek morao popraviti svoj grijeh, da li je on mogao dati dostatnu zadovoljštinu? Jamačno ne, jer zadovoljštinu koju je čovjek mogao pružiti, nije bila beskrajna.

Mogli bismo si postaviti pitanje: zašto čovjek ne može dati beskrajnu zadovoljštinu za svoj grijeh. Ako je mogao počiniti beskrajni grijeh, logično bi bilo misliti, da će moći dati i beskrajnu zadovoljštinu. Na to odgovaramo: ako se grijeh mjeri po osobi, koja je uvrijeđena, zadovoljština se mjeri po onome, koji je daje.

Pred predsjednika SAD-a dolaze četiri osobe, da mu se poklone: privatni ruski građanin, francuski ministar financija, senator jedne Južno-američke republike i engleski kralj. Jasno je da čast, koju je Predsjednik primio od ove 4 osobe mnogo varira - prema stupnju. Najveća čast bit će ona, koju je primio od onoga, koji krije najvišu kariku toga lanca.

Rekli smo, da čovjek mora Bogu davati čast i zadovoljštinu, ali jer je čovjek ograničen, ta čast, koju on Bogu daje, bit će ograničena. Odale izvor problema Utjelovljenja. Čovjek je ograničen i mora platiti neizmjerni dug. Ali kako može jedan čovjek platiti dug od milijun dinara, kad posjeduje samo jedan dinar? Kako može ljudstvo zadovoljiti božanstvo? Kako se mogu složiti i pomiriti pravda i milosrđe? Ako je potrebito da postoji zadovoljština zbog čovječjeg pada i zadovoljština između ograničenoga i beskrajnoga, između ljudskoga i božanskoga, potrebno je, da se u neku ruku spoje čovjek i Bog. Ne bi bilo dovoljno, da Bog siđe na zemlju i da trpi samo kao Bog, jer u tom slučaju ne bi bilo ništa zajedničkoga sa čovjekom. A grijeh je potekao od čovjeka, ne od Boga.

S druge strane, ne bi bilo dovoljno, da sam čovjek trpi, jer bi u ovom slučaju zasluge zadovoljštine ostale samo ograničene.

Ako dakle zadovoljština mora biti potpuna, trebaju se ispuniti dva uvjeta. Prvo: Čovjek mora biti čovjek, da bi mogao djelovati kao čovjek. Drugo: Čovjek će morati biti Bog, da bi njegove patnje mogle imati beskrajnu vrijednost. Ali ograničeno i beskrajno ne smije djelovati kao dvije različite osobe, a beskrajna zasluga morat će biti rezultat čovječje patnje i zbog toga je potrebno da Bog i čovjek postanu jedno. Drugim riječima: morat će biti Bog-čovjek.

Potrebno je utjelovljenje

Ako se pravda i milosrđe moraju pomiriti, mora doći do utjelovljenja. To jest, Bog će morati uzeti ljudsku narav i to tako da bude pravi Bog i pravi čovjek. Morat će doći do spajanja Boga sa čovjekom, više ili manje po istim načelima, koji vladaju vezom duha i materije u čovjeku. Čovjek ima dvostruku narav, narav materijalnog tijela i narav spiritualne duše, a ipak čovjek je jedna osoba. Utjelovljenje Boga morat će predstavljati jedan spoj slične vrste, spoj dviju naravi u jedinstvu osobe. Jasno, takav će spoj morati biti daleko više savršeniji od onoga, koji nalazimo u čovjeku.

Uzmimo na primjer: na mom stolu stoji jedna olovka. Za mene ta olovka predstavlja ljudsku narav. Sama ona ne može pisati. Moja ruka ide prema olovci, uzima je i miče je po papiru i odmah ta olovka poprima sposobnosti, kojih prije nije imala. Ako me, pošto sam svršio pisanje upitate, tko je to napisao, ne ću vam odgovoriti, da su to napisali moji prsti, a niti da je olovka to napisala, već bih vam istinito rekao, da sam ja to napisao. Drugim riječima: mi pripisujemo osobi djelo raznih naravi, a ono što karakterizira osobu, nije djelovanje naravi, već odgovornost. Zbog toga ne govorim nikada, da moj želudac ima apetit, već da ga ja imam, niti da moje oči gledaju, već da ja vidim. Akcije pripadaju osobi.

Zamislimo si sada olovku, koja predstav-

lja jednu ljudsku narav. Sama po sebi, ona je nesposobna, da plati neizmjerni dug, koji duguje Bogu. A zamislimo si jednu božansku Osobu s jednom božanskom naravi, koja silazi do ljudske naravi i uzima je k sebi i spaja se s njom u još savršeniju vezu od one, koja spaja moju ruku s olovkom. Bude li se ostvarilo takovo djelo darežljivosti, djelovanje ljudske naravi i djelovanje božanske naravi ne će biti pripisane svakoj pojedinoj naravi, isto kao što se djelovanje olovke ne pripisuje naravi olovke ili ruke, već osobi. Ukoliko bi osoba bila jedna od osoba Presvetog Trojstva, točnije Druga osoba, vječni Božji Sin, slijedi, da će svaka misao, svaka riječ, svaki uzdah, svaka suza ljudske naravi te osobe biti misao, riječ, uzdah i suza Boga.

Tada će se pravda i milosrđe pomiriti. Bog će ostati pravedan ukoliko bude tražio beskrajnu zadovoljštinu. Bog će ostati milosrdan, ukoliko omogući beskrajnu zadovoljštinu silazeći On sam na zemlju i uzimajući na sebe ljudsku narav.

Činjenica utjelovljenja

Moja mašta nije učinila ništa drugo, nego rekla samo ono, što se u stvari i zbilo. Ljubav nastoji, da postane slična ljubljenome, jer je želja onoga, koji ljubi, postati jednak ljubljenome. Bog je ljubio nedostojnog čovjeka i želio je postati kao on. Evo Utjelovljenja.

Jedne noći, dok je sve bilo tiho, digao se s bijelih bregova Betlehema tihi glas. More nije čulo taj glas, jer je bilo puno svoga šuma. Zemlja nije čula taj glas, jer je spavala. Veliki ljudi na zemlji nisu to čuli, jer nisu mogli shvatiti, kako bi dijete moglo biti veće od starijeg čovjeka. Kraljevi zemlje nisu čuli taj glas, jer si nisu mogli predstaviti, kako se Kralj može roditi u štali. Samo dvije klase ljudi čule su glas te noći: pastiri i mudraci.

Pastiri: oni koji znaju, da ništa ne znaju. Mudraci: oni koji znaju da sve ne znaju.

Pastiri: siromašni i jednostavni ljudi, koji su znali samo čuvati svoje stado; koji ni su ni znali, tko je upravitelj Judeje; koji nisu poznavali ni jedan Vergilijev stih, kao što je to znao svaki Rimljanin.

Mudraci: ne kraljevi, već učitelji kraljeva; ljudi, koji su znali čitati zviježđa i govoriti nam povijest njihovih kretanja, ljudi otkrića.

I jedni i drugi su čuli taj glas.

Pastiri su našli svoga Pastira. Mudraci svoju Mudrost.

A Pastir i Mudrost bilo je Dijete u štalici.

Tko čuje glas iz Betlehema

Od te noći do danas postoje samo dvije klase ljudi, koje su čule glas Kristov i koje su Njega našle: oni, koji malo znadu, i koji

su veoma mudri. Oni koji ne znaju mnogo: priproste duše, koje možda znaju samo moliti krunicu i mudri kao Pascal, Toma Akvinski, Bonaventura, Mercier. Među ovima nije nikad postojao jedan, koji bi bio uvjeren u svoje ogromno znanje. Samo neuki i mudri nalaze Krista, jer su ponizni, jer priznaju svoje neznanje i granice ljudskoga znanja. To znači biti ponizan. Da bi ušli u špilju rođenja, moramo prignuti koljeno, ponizno se pokloniti. Tko je ponizan može ući i naći će ono, što su pastiri i mudraci našli: Dijete koje leži u jaslama. Toliko je bilo veličanstvo koje je sjalo na čelu toga Djeteta, toliko dostojanstvo, toliko svijetlo njegovih očiju, da su povikali: Emanuel-Bog s nama!

Bog se otkrio ljudima ponovo.

Onaj, koji se rodio bez majke na nebu, rađa se bez Oca na zemlji. Onaj, koji je stvorio svoju majku, rodio se je od nje. "Ptica, koja je sagradila gnijezdo vraća se u gnijezdo".

Onaj, koji je stvorio sunce, nalazi se pod suncem; koji je stvorio zemlju, dolazi na zemlju, neizmjerno mudar postaje maleno Dijete. Onaj, koji ispunja svijet nalazi se u štali. Onaj, koji upravlja zvijezdama, hranjen je od Majke. Plače Onaj, koji je radost neba. Bog postaje čovjekom. Tvorac postaje stvorenjem. Bogat postaje siromašan, božanstvo se utjelovljuje. Kraljevstvo postaje ropstvo. Sloboda dolazi u okove. Gospodar postaje sluga. Istina dopušta, da je tuže. Suca sude. Pravda je osuđena, Gospodar je bičevan, moć je svezana. Kralj okrunjen trnjem. Spasenje je ranjeno,

a Život umire. Vječna Riječ šuti.

Neizrecivo čudo! Neiskazano jedinstvo! Tri tajanstvena spoja u jednom: Božanstvo i Čovještvo, Djevičanstvo i Plodnost, Vjera i čovječje srce.

Naša je sudbina, da živimo kroz svu vječnost: ipak čitava vječnost neće biti dovoljna, da shvatimo tajnu tog "Djeteta, koje je bilo otac i Majke, koja je bila dijete".

Dijete iz Betlehema jest Bog

Malene ruke, koje nisu mogle ni pogladiti glavu ovčica, bile su one iste, koje su držale uzde sunca i mjeseca, koje su upravljale zvijezdama. Maleni prsti, koji su jedva mogli dotaći se slame, bili su oni isti, koji će se jednog dana dići, da bi blagoslovili pravedne, a prokleli odmetnike. Noge, koje nisu mogle hodati, bile su slabe, ne zato jer su bile dječje, već zato, jer nisu mogle podnositi težinu božanske svemogućnosti.

Ispod čela djeteta krila se inteligencija, koja je mogla zasjeniti filozofe kao Platona i Aristotela, pjesnike poput Dantea i Shakespearea učenjake i najpoznatije ljude današnjih dana. Svaki uzdah, svaka suza toga Djeteta bio je uzdah i suza Boga i svako njegovo djelovanje bilo bi dostatno, da otkupi deset tisuća svijetova.

Zašto onda život patnje, zašto život, koji ide prema drvu križa? Zašto je i posljednja kap krvi prolivena? Razlog je isti: na

zemlji ima više ptica, nego što je potrebito, da bi veselile svojim pjevanjem čovjeka i više zrna pijeska, nego što je potrebito, da se formira obala: jer se ljubav razlijeva. Prava ljubav ljubi do skrajnih granica, ona daje i svoj vlastiti život. Krist toliko ljubi, jer nema veće ljubavi od one, koja daje svoj život za ljubljeno biće.

Otkupljenje ima objektivnu važnost

Krv Kristova, koja teče po groznom stratištu, jest dakle nešto više od onoga, što neki danas zahtijevaju, da vjerujemo, kad govore, da Kristova smrt ima vrijednost, ukoliko ima jedan subjektivni efekat u mislima vjernika. On je umro - govore - da bi impresionirao čovjeka svojim junaštvom. Ali ne. On je umro, ne da bi nas subjektivno zastrašio, već da bi nas objektivno spasio.

Zamislimo si čovjeka, koji jednoga sunčanog dana sjedi na obali i ribari. Potpuno je zaboravio na svijet i na svjetske brige. Recimo da neki stranac dođe, baci se s obale i ubije se, da bi na taj način ribaru iskazao svoju ljubav. To bi bilo veoma smiješno, jer nema nikakve veze između potrebe ribara i njegova dobročinitelja. Ali zamislimo jednu drugu mogućnost: ribar je pao u more i utaplja se. Tada se prijatelj baci u more i daje svoj život, da bi spasio onoga, koji je u opasnosti. Tada svi možemo reći: "Nema veće ljubavi od one, koja daje svoj život za ljubljenu osobu!" Tu postoji objektivna veza između potrebe čovjeka i spasenja. Tako i u velikoj drami otkupljenja postoji odnos između čovjeka, koji je izgubljen u grijehu i Boga, koji dolazi, da ga spasi; ne sa zlatom i srebrom, nego svojom predragocjenom krvi, koju je za njega prolio.

I da postoji na svijetu samo jedan čovjek, on bi isto došao na zemlju i bio bi umro, samo za jednoga čovjeka.

Tako nas Bog ljubi.

Utjelovljenje je čin ljubavi i nauka, koja ispunja ljudsko srce

Potreban je Bog, beskrajno biće, koje će promijeniti sama sredstva propasti u sredstva pobjede.

Pad je došao kroz tri stvarnosti: neposlušan čovjek, ohola žena i stablo. Pomirenje i otkupljenje čovjeka došlo je iz triju istih realnosti. Umjesto neposlušna čovjeka Adama, bio je novi Adam ljudskoga roda, Krist. Namjesto ohole Eve bila je ponizna Marija. Namjesto stabla križ.

Nasuprot te osnovne nauke kršćanstva o Utjelovljenju Boga, kako su jadni surogati, koji nam se nuđaju, surogati koji traže, da se poklonimo jednom sistemu ili jednoj seriji apstraktnih imena, ili da kleknemo pred kozmosom. To su i suviše nerealne stvari, jer su to samo sistemi i zato ne će imati nikada nikakva

čara za ljudsko srce.

Humanizam je nemoguć, jer je suviše akademski. Ljubav prema ljudstvu jest nemoguća, jer ne postoji ljudstvo samo u sebi: postoje samo muškarci i žene. Religija progresa jest nemoguća, jer progres nema značenja, ako ne znamo, kamo nas vodi.

Filozofski sistemi i odvažne znanstvene konstrukcije ostavljaju hladno ljudsko srce. I teorija ljubavi nema značenja, dok ostaje teorija. Ali ako se ljubav utjelovi zaigrat će srca svih ljudi. Tajna utjelovljenja je sva tu. Ljubav se utjelovila i prebivala među nama.

Od toga dana, srca koja su spoznala značenje Utjelovljenja, ne mogu se zadovoljiti s bilo kojim drugim sistemom, koji predlaže klanjanje kozmosu. Čovjek nije nikada ljubio i niti će ikada uspjeti ljubiti nešto, što ne može grliti: a kozmos je prevelik.

To je razlog zbog kojeg je beskrajni Bog postao djetetom, da bismo ga mogli zagrliti.

+ + +

BOŽANSKA JEDNAŽBA

Ljubav nastoji da se poistovjeti s ljubljenom osobom: to je bitnost utjelovljenja,po kojem je Bog postao čovjek.

Ljubav ne pozna granice: to je bitnost otkupljenja po zaslugama Isusa Krista, izvršena po primanju ljudske naravi sa strane Božanske Osobe. To primanje ljudske naravi isključuje samo grijeh. To je put božanske avanture.

Postavlja nam se pitanje: što je Krist napravio s ljudskom naravi, koju je on primio na sebe, ako je spojena s njegovom božanskom Osobom. Što je on napravio sa svojim tijelom, koje mu je dala Djevica Marija i koje je živjelo od štale do križa. Mnogostruka je bila njegova aktivnost. Ali je možemo ovako sakupiti: naučavao je, vodio je i posvećivao je.

Krist je upotrijebio svoje tijelo za naučavanje

Učio je, naučavao je; ne kao književnici i farizeji, već kao jedan, koji ima vlast.Svijestan, da je On vječna Božja riječ, koja rasvjetljuje sve ljude, koji dolaze na ovaj svijet, on je naučavao ne kao čovjek, koji traži istinu, već kao onaj, koji daje istinu iz svoga vrela: Ja sam Istina. Htio je, da i drugi ljudi budu dionici te istine; okupio ih je oko sebe i zapovjedio, da idu i naučavaju sve

narode i da drže sve ono, što im je On zapovijedio.

...Upravljanje

Upotrijebio je svoje tijelo ne samo za naučavanje, već i za upravljanje i za uspostavljanje kraljevstva.

Svako upravljanje pretpostavlja vlast. Svijestan svoje veze s nebeskim Ocem, mogao je reći: dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Pošto je skupio podanike svoga prvog kraljevstva, većinom neuke ljude, između njih dvanaestorice izabrao je jednoga, koji bi bio njihov glavar i vođa - Petra - Stijenu. Na njoj će, kako je rekao, sagraditi svoju Crkvu. I njemu će dati vrhovnu vlast, da pase njegove ovce i jaganjce.

...Posvećivanje

Upotrijebio je svoje tijelo za posvećivanje. Došao sam, kaže on, da imate život i to u izobilju. Njegovo tijelo bilo mu je sredstvo, da bi otvarao oči slijepcima, da bi otkrio gluhima glazbu ljudskoga glasa, da bi oprostio raskajanoj Magdaleni, da bi dao milost nekoj ženi kod bunara, da bi Nikodemu dao ponovo život. Kao što je nekada poslao svoje apostole, da bi naučavali istinu i uspostavili vlast njegova kraljevstva, tako i danas nastavlja slati apostole, kao što je njegov Otac

poslao Njega. Ti će apostoli opraštati grijehe, tjerati đavle, prikazivati žrtvu i krštavati u ime Oca, i Sina i Duha Svetoga.

Drugim riječima,ljudska je narav, tijelo našega Gospodina bilo sredstvo, kojim je On naučavao, upravljao i posvećivao. Svojim tijelom on nam je kao učitelj rekao svoju istinu, kao kralj dao svoj zakon, kao svećenik položio svoj život: jer je On Istina, Put i Život.

Krist je rekao, da će i dalje imati tijelo na zemlji

Najznačajnija stvar u njegovom zemaljskom životu jest možda ona, o kojoj je On neprestano govorio, stvar, koja se mora nastaviti nakon njegove smrti.

Naime onaj, koji daje svoj život, može ga uzeti kad hoće. Koliko je puta On podsjetio svoje apostole, da će nakon uskrsnuća ponovno primiti svoje tijelo, ali ne tijelo kao ono, što mu je dala Djevica Marija, već neku vrst društvenog tijela. To tijelo će biti sastavljeno od svih onih, koji će biti članovi Njegova kraljevstva. On je rekao, da će veza između njega i njegova tijela biti jedna životna i organska veza, poput čokota i loze. Kao što loza ne može živjeti bez čokota, tako nijedan član njegova novog tijela, ne će moći živjeti bez njega. On je obećao svojim apostolima, da ih ne će ostaviti sirotama, već da će ostati s njima, do kraja svijeta. Rekao je

nadalje, kad dvojica ili više njih budu sakupljeni u njegovo ime, On će biti među njima. Na kraju rekao je, da će se On toliko poistovjetiti sa siromašnima, gladnima i progonjenim njegovog novog tijela, da će svaki onaj koji bude nešto dobra učinio njima, njemu samome učiniti. Nastavio je: njegovo tijelo ne će biti nesposobno za razvitak, nego će kao gorušičino zrno rasti i napuniti svijet. Između ovoga svijeta bit će jedna slična veza onoj, koja postoji između njega i Oca: ja u Tebi, a Ti u meni.

To je tijelo Crkva

Krist je rekao, da će ta veza s njegovim novim tijelom biti potpuna tek na Duhove, jer On ne će primiti svoje novo mistično tijelo, dok njegovo fizičko tijelo ne bude uzeto sa zemlje. Kad je uzašao na nebo, ostavio je na ovoj zemlji elemente ovoga novoga tijela, to jest apostole.

Ali malena grupa apostola nije imala još duše, koja će ih spajati. Vidjelo se, kako se bore za prvo mjesto u kraljevstvu nebeskom i čak, kako su se iza uskrsnuća vraćali do svojih mreža i do svojih brodova. Bili su kao kemijski elementi jednog laboratorija, koji se mogu konbinirati i tvoriti ono, što fizički sačinjava organsko tijelo, a ipak ne mogu sačinjavati pravo tijelo, jer fali duša ili princip života. Dotada apostoli su bili neka vrsta organizacije, a ne organizam: to će oni po-

stati pod utjecajem Kristova Duha na Duhove. Deset dana nakon Kristovog uzašašća na nebo, Duh Sveti je sišao nad apostole, koji su bili sakupljeni u gornjoj prostoriji jeruzalemskoj, krstio ih je ognjem, dao im je dušu, učinio je od njih jedno tijelo, označio ih je jednim znakom i posvetio ih neizbrisivim pečatom. Toga časa počeo je život novoga Kristova tijela, njegove Crkve.

U bljesku toga ognja malene zrake izmiješale su se u jednome velikom sjaju, a oni, koji su prije bili jadni ljudi malene vjere, puni egoizma, počeli su ići svijetom svijesni, da su početak novoga Kristova tijela, koje će se umnožiti, kao gorušično zrno, sve do kraja svijeta.

Dokaz Savlova obraćenja

Oni koji misle, da naučavam jedan nauk koji je čudan, kad tvrdim, da je Crkva tijelo Kristovo, neka se sjete onoga, što se dogodilo prije nego je prošlo dvadeset godina od dana Duhova. Novo Kristovo tijelo bilo je već raslo i napunilo velik dio poznatog svijeta.

Dogodilo se ipak, da je neki Saul iz Tarza među Židovima najveći Židov, koji je mrzio Krista i sve kršćanstvo, s pismom jeruzalemske sinagoge, jahao prema Damasku. Htio je proganjati kršćane, koji su sačinjavali u tom gradu Crkvu ili Kristovo tijelo. Dok je išao putem zasja veliko svijetlo nad njim, on pade na zemlju a glas mu je govorio "Saule, Saule,

zašto me progoniš"? Da li je to bio udarac istočnog sunca, koji je dao ništici odvažnost, da govori, da iskuša Svemogućega? "Tko si Gospodine?" "Ja sam Isus, koga ti progoniš". Saul je proganjao Crkvu i kršćane u Damasku, a Krist reče Saulu: zašto me progoniš? Zar su Krist i njegova Crkva ista stvar? Jest: Crkva je Krist, a Krist je Crkva. Eto božanske jednažbe.

Saul je naučio tu lekciju, koju je od onda počeo naučavati kao Pavao: lekciju, koju je sam Krist predao svojim apostolima, lekciju koja se nama danas predaje, to jest, da je Crkva Kristovo Tijelo i da je sam Krist, koji je uz desnu Oca, glava toga tijela.

Katkada se to tijelo naziva Mističnim Tijelom, u analogiji ljudskog tijela, u kojemu mnogi udovi imaju svaki svoju specifičnu funkciju. Svi ti udovi sudjeluju harmonično. Ruka nije noga, oko nije uho, srce nisu pluća. Tako svećenik nije laik, apostol nije učenik, sveti Otac nije đakon, iako svi žive jednim duhom. Sv. Pavao kaže: kao što u jednom tijelu nalazimo mnoge udove, koji nemaju svi istu funkciju, tako mi, iako nas je mnogo, iako smo jedno Kristovo tijelo, svaki od nas je ud drugih.

Krist je nevidljiva glava mističnog tijela

Prema sv. Pismu, Crkva je Kristovo tijelo; to nije fizičko tijelo, koje se rodilo u Betlehemu i koje je bilo raspeto u Jeruzalemu,

već mistično tijelo, u kojem on nastavlja živjeti, djelovati i misliti. Glava je toga tijela onaj isti Krist, koji je na nebu.

Kao što je uzeo tijelo od Marije, koje je bilo puno Duha Svetoga i kojim je On živio fizičkim životom 33 godine, tako On danas živi svojim mističnim životom u jednom novom tijelu uzetom od ljudi, i isto tako osjenjenim Duhom Svetim, a to tijelo nazivamo Crkva.

Kao što je Njegovo Utjelovljenje imalo u sebi dvostruki elemenat božanski i ljudski, tako i Njegovo trajno utjelovljenje u svojoj Crkvi ima ljudski i božanski elemenat. Ljudski elemenat je siromašno i slabo ljudstvo, božanski elemenat je Božji život. Sa svojim novim tijelom, koje je uzeto iz ljudstva i koje je puno njegova duha, Krist ponovo živi svoj život Betlehema, Nazareta, Galileje i Jeruzalema. Ovim svojim novim tijelom On nastavlja one tri stvari, koje je činio svojim fizičkim tijelom: nastavlja učiti, ravnati i posvećivati.

Krist se služi svojom Crkvom, svojim mističnim tijelom za naučavanje...

Krist naučava, ali kako? Sredstvom svoga tijela. Ako učitelj u jednom razredu želi, da njegovi đaci nauče jednu duhovnu istinu, kao na pr. ljubav za zvanje, a ta nema dimenzija, težine ni boje, služit će se materijalnim sredstvima kao što su: pismo, riječi, pri-

mjeri. Činjenica, da se istina može shvatiti vidljivim ili auditivnim sredstvima, ništa ne oduzimlje od njezine biti. Tako isto i istina, koju naučava vidljivi poglavar mističnoga Kristova tijela nije nimalo različita od Kristove istine. Kao što fizičko Kristovo tijelo, tako i mistično njegovo tijelo ima vidljivu glavu. Ova je nasljednik njegovog prvog zamjenika, na kojemu je On osnovao svoju Crkvu obećavši, da je "vrata paklena ne će nadvladati".

Iz toga se može zaključiti dvoje: prvo, da istina, što se daje tijelu preko vidljive glave Kristova zamjenika, nimalo nije različita od istine u nevidljivome glavaru Crkve, koji je sam Krist. Kristova istina i istina njegova zamjenika jedna je te ista stvar. Jedino se tako mogu shvatiti Kristove riječi: "Tko vas sluša mene sluša".

Drugo: Istina mora biti nužno nepogrešiva, jer je to u stvari Kristova istina. Govoriti o papinoj nepogrešivosti jest isto, što i govoriti o Kristovoj nepogrešivosti. Nepogrešivost nije ništa drugo nego sposobnost, po kojoj vidljivi poglavar misli i tumači Kristovu misao. Ako bi tko htio nijekati, da Krist može prenositi svoju istinu, kao što ju je davao pred 19 vjekova, taj bi ograničio istinu Sina Božjega u prostoru, t.j. u samoj Palestini, i u vremenu, t.j., na samo 33 godine. Ali je činjenica, da Krist govori svojemu novom tijelu preko Petra naših dana, kao što je tada govorio preko prvog Petra.

...Upravljati

Krist nastavlja s upravljanjem. Tijelo - Crkva to je sredstvo upravljanja. Vrhovne zakonodavne odredbe, izvršne i jurisdikcionalne odredbe njegova Zamjenika i onih, koji su pod njegovom vlašću, to su Kristove odredbe i zato imaju Kristov auktoritet.

Moja volja miče moju ruku. Odredba volje jest nevidljiva, ali očitovanja volje su vidljiva. Tako isto i Kristova volja i uprava njegove Crkve očituje se preko vidljivog poglavara njegova tijela i preko onih, koji su u zajednici s vidljivim poglavarom, kao što su apostoli bili s Petrom. Taj princip jest jedino tumačenje zbog one apsolutne i gotovo dječje poslušnosti, koja nam se predbacuje sa strane onih, što su izvan Crkve. To je poslušnost, po kojoj se podvrgavamo Crkvi kao volji Kristovoj, koja nam se daje preko djelovanja njegova zamjenika. Mi nismo dakle žrtve jednog mentaliteta robova, niti smo poniženi, već vršimo jedan religiozni čin apsolutne odanosti Kristu. Mi smo djeca koja uživaju veličanstvenu slobodu djece Božje.

...Posvećivati

Sa svojim tijelom Krist posvećuje. Kristovo tijelo prima neprestano putem 7 misterioznih fizičkih znakova energiju božanskog života. Putem kruha, vode, ulja, ljudske riječi sam Kristov život ulijeva se u ćelije mistič-

nog tijela, koje smo mi. Svakoj osobi pripada jedna količina ploda njegovih dragocjenih rana. Svaki je sakramenat Božji poljubac, jedna materijalna stvar upotrijebljena kao sredstvo duhovnog posvećenja, a pravi službenik svakog sakramenta u stvari je vrhovni i vječni veliki Svećenik - sam Krist.

Možemo dakle reći, da Krist, koji je svojim ljudskim tijelom naučavao, upravljao i posvećivao, nastavlja djelovati na isti način u svome mističnom tijelu. Naučavanje Crkve jest Kristovo nepogrešivo naučavanje; njezine zapovijedi su božanske zapovijedi Krista; njezin sakramentalni život jest božanski Kristov život: Crkva je dakle nastavak utjelovljenja. Ona nije jedna ustanova kao na primjer neka banka, niti organizacija kao što je neki klub, već životni organizam. Nije nešto horizontalno, što potječe od apostola kao ljudi i dolazi do nas ljudi, kao što su i oni bili. Nego Crkva je nešto vertikalno, u čijoj vertikali božanski život silazi od Boga po Kristu, pa do nas u Crkvi.

U Crkvi živi evanđelje

Evanđelje živi u prisutnosti Krista Gospodina, u Njegovom novom tijelu, koje je Crkva. Kao što je njegovo ljudsko tijelo bilo podložno fizičkim slabostima, kao što se osjetilo umorno kod Jakovljeva zdenca, kao što je osjetilo niskost Judina poljupca, tako ja vidim mistično njegovo tijelo, koje je podložno

slabostima, ne fizičkim, nego moralnim: sablaznima i drugim izdajničkim usnama.

Ne mogu shvatiti kako se može sumnjati u božanstvo njegova mistična tijela samo zato, jer se konstatiraju u njemu slabosti, isto tako kao što ne sumnjam u Kristovo božanstvo, jer su tri apostola zaspala u Maslinskom vrtu. Iz usta Crkve ja čujem Kristov glas i prihvaćam riječi Crkve kao Kristove. Kad Crkva u ispovjedaonici pravi znak križa i govori grešniku, da ide i ne griješi više, ja vidim uvijek Krista, koji diže svoju ruku u znak oproštenja, dok zlobnici komentiraju: kako može čovjek opraštati grijehe? Kad vidim pokoje dijete Crkve, gdje ostavlja Majku, jer ne može prihvatiti njezinu nauku, vidim Krista, koji još jednom dopušta onim svojim učenicima, koji misle, da su njegove riječi tvrde, da otiđu i da ne budu više s njim. Kad vidim Crkvu, koja diže Hostiju nad kaležem i čujem riječi: evo Jaganjca Božjeg, ja vjerujem u živu i stvarnu Kristovu prisutnost, kao kad bi on otvorio vrata svetohraništa i to sam govorio. Kad vidim svećenika, gdje se penje na oltar, da bi obnovio Kalvarijsku žrtvu, još uvijek vidim krvave Kristove noge, gdje se dižu nad brežuljak i njegove ruke gdje se hvataju križa. Kad čujem Crkvu, gdje poziva muškarce i žene, da se udalje od sjaja ovoga svijeta i da se skupe u sjeni križa, ponovo čujem Kristove riječi, koji hvali Mariju, jer je "izabrala bolji dio". Shvaćam, da je na kraju samo jedna stvar potrebita, a to je spas duše. Kad konstatiram, da se Crkva ne shvaća i da je u svijetu progone, čujem Kristove riječi: "Ja sam

vas uzeo iz svijeta i zato vas svijet mrzi. Sjetite se, da je mene svijet prije mrzio".

U momentima, kad je Crkva optužena, da se suprotstavlja znanosti, da je nazadna, da je Crkva neznalica i siromaha, čini mi se da čujem šaputanja: "Što može doći dobra iz Nazareta?" I u časovima, kad čitav svijet slavi Crkvu i kad bi htio, da ona vlada nad svima ljudima, vidim pobjedničke maslinove grane, gdje se pretvaraju u koplja prijetnja, jer Krist nije htio govoriti o svom poslanju i o svojoj nauci. Kad međutim slušam, gdje je optužuju, da je previše dogmatska u isticanju svoga božanskog podrijetla, sjećam se Kaife, koji osuđuje Krista, jer previše jasno govori o svome božanstvu. Kad je optužuju, da je previše univerzalna i antinacionalna, shvaćam, da su te optužbe ništa drugo nego jeka optužbi pred Pilatovom palačom: Krist je bunio narod i zabranjivao plaćati porez Cezaru.

Kad je optužuju, da je previše odijeljena od zemlje i svakog kompromisa, čini mi se da vidim Heroda, koji oblači Krista u luđačke haljine, jer on odbija, da čini čudo i tako zadobije slobodu. Kad je optužuju u svim tim stvarima, a ujedno da joj fali auktoritet, da je suviše univerzalna i da je previše odijeljena od zemlje, vidim da su to optužbe kontradiktorne, i da je jedina kazna, koja se pristoji onome tko je osuđen na temelju kontradiktornih optužbi, jest "znak protivljenja", križ, na kojemu je jedna greda u suprotnosti s drugom.

Poput Krista Crkva trpi i raspeta je

Pravedno je dakle i prirodno, da Crkva ima svoje dane muke, kao što ih je i Krist imao. Pravedno je i prirodno, da bude osuđena na tri jezika: židovskom, grčkom i latinskom; u kulturi Jeruzalema, Atene i Rima; u ime dobrote, pravde i ljepote. Danas kao i onda predstavnici tih triju kultura prolaze podno križa i traže od Crkve, da siđe ako može.

Oni koji je razapinju u ime dobrote viču: "Siđi s križa tvoje vjere u duhovnost čovjeka, siđi i prestani vjerovati, da je Bog učinio čovjeka na svoju sliku i priliku, siđi i nemoj vjerovati u svetost ženidbe, siđi pa ćemo ti vjerovati".

Oni koji je razapinju u ime istine, prolaze podno križa i viču: "Siđi i nemoj čvrsto vjerovati, da postoji nešto, što može biti istina, siđi i nemoj vjerovati u Božju opstojnost i Kristovo božanstvo. Siđi i prestani vjerovati u nastavak života i istine Isusa Krista u njegovoj Crkvi. Zar ne vidiš, da uz tvoj križ na Kalvariji postoji i drugi? Siđi, pa ćemo ti vjerovati".

Oni koji je razapinju u ime ljepote viču: "Siđi s križa. Ne smiješ vjerovati, da se spasenje može kupiti žrtvom; glupo je utvarati si, da je jedino sredstvo spasenja svog života izgubiti ga, glupo je vjerovati, da se može zadobiti drugi svijet, ukoliko umanjimo uživanje na ovome. Pogledaj ruševine, što su

ti tvoji filozofi spremili. Tvoje je meso iskomadano i krvari. Siđi, vjerovati ćemo".

...i poput Krista ostaje na križu

Božanski divno čudo Kristova života i čitava života Crkve jest, da ona ne silazi. Čudo raspinjanja jest, da je Krist još na križu. Nikada se, kao u ovom momentu, Božanstvo nije manifestiralo, ali ne po prevelikoj moći, nego po obuzdavanju iste moći. Svako bi ljudsko stvorenje bilo sišlo onom snagom, koja je svojstvena slabićima. Čudo se sastoji u tome, da se siđe bez silaženja.

Svojstveno je ljudima sići, a božanski je tamo ostati. Crkvi bi bilo veoma lako sići, lako bi joj bilo u prvom stoljeću biti pristalica gnostika, u IV. stoljeću pristalica Arija, a poganstva u XX. stoljeću.

Uvijek je lako ići sa vremenom, ali je teško čuvati svoj položaj protiv vremena.

Uvijek je lako padati. Postoji stotinu načina, kako jedna stvar može padati, ali postoji samo jedan način, kako se može stati uspravno, a to je položaj Crkve, između neba i zemlje.

S ovog položaja Crkva pušta, da gluposti svih stoljeća prolaze, dok ona pjeva dubokim i zvučnim glasom svoj tihi requiem na židovskom, latinskom i grčkom jeziku, čekajući dan, kada će uistinu moći sići s križa, da bi hodala u slavi novoga uskrslog jutra.

PROPOVJEDAONICA KRIŽA

Krist govori s križa

Za svoga zemaljskog života naš je Gospodin upotrijebio najrazličitije propovjedaonice za širenje riječi vječnoga života.

Katkada je njegova propovjedaonica bio Petrov brod, katkada uske ulice pune svijeta u Jeruzalemu ili "porta aurea" hrama ili Jakovljev zdenac. Svaka mu je propovjedaonica bila draga, dok nije došao dan u kojem je svijet primio posljednju poruku, poruku na rastanku. Tada se nije zadovoljio s bilo kojom propovjedaonicom. Tada je htio naći propovjedaonicu, koje će se, kao i riječi, što će ih izgovarati, sjećati u svako vrijeme.

U jutro Vel. Petka, kad se našao pred Poncijem Pilatom, možda je mislio učiniti od onog predvorja propovjedaonicu za svoju posljednju poruku svijetu. Pred njim se nalazilo more ljudi, srca gladna kruha i vječnoga života. Postojalo je mnoštvo, koje bi bilo prisililo svakoga da otvori svoje srce. Ne, on nije odabrao to mjesto. Htio je čekati koji sat, htio je čekati onu propovjedaonicu, koja mu je trebala biti dana kraj Pilatove palače. Htio je uzeti tu propovjedaonicu na svoja leđa i nositi je do Golgote. Da, ta je propovjedaonica morala biti križ. Na Golgoti je on sebe dao mučiteljima. One ruke, koje su imale žuljeve drvodjelca radnika, one ruke s kojih silazi milost na svijet, one noge koje hodaju čineći dobro, bile su pričvršćene čavlima na križ. U tišini čuo se prvi udarac čekića, a

zatim su ti udarci slijedili i odjekivali po bedemima grada na podnožju brda. Marija i Ivan nisu mogli izdržati te zvukove. Svaka jeka či nila im se novim zvukom i novim udarcem. Križ se polako diže, oscilira po zraku, a zatim jednim muklim zvukom pada u jamu, koja je bila pripravljena da ga primi. I čini se, da se i sam pakao potresao od toga zvuka.

Naš se Gospodin popeo po zadnji put na propovjedaonicu: to je propovjedaonica viso - kog dostojanstva. Križ je sam po sebi propo - vijed, ali kad je okićen Riječju vječnoga života kao sada, onda poprima neizrecivu snagu uvjerenja.

Svjedoci na Kalvariji

Kao svi oni koji se penju na propovjedaonicu i Krist obuhvaća svojim pogledom one,koji ga slušaju. Daleko iz jozafatske doline zlatni krov hrama odražava sunčane zrake,koje će uskoro skriti svoju veličinu. Ovdje, ondje, po zidovima hrama vidi osobe, koje pokušavaju, da nemičući pogledom, još jednom opaze lik Onoga, koga tama ne poznaje. Bliže propovjedaonici, ali na kraju gomile su neki od Njegovih plašljivih učenika,spremni da bježe na najmanji znak opasnosti. Tu su također Grci i Rimljani, zajedno s književnicima i Farizejima iz Jeruzalema. Tu su svećenici hrama, koji iz gomile traže od Njega da siđe i dokaže svoje Božanstvo. Tu su oni, koje je Božanstvo zaslijepilo, koji Ga ruže i pljuju.Tu su

i oni, koji su Ga samo jedan sat slijedili, a sada Ga izazivaju, optužujući Ga da zna spasiti druge, a sebe ne zna. Tu su rimski vojnici, koji bacaju kocke za haljine Boga. Ali upravo, na podnožju križa je i ranjeni cvijet, bijedna i slomljena Magdalena, kojoj je mnogo oprošteno, jer je mnogo ljubila. Tu je i Ivan s licem punim ljubavi. A tu je, neka joj Bog bude milostiv, i Njegova vlastita Majka Marija.

Marija, Magdalena, Ivan: Nevinost, Pokora, Svećeništvo: tri vrste duša, koje će se uvijek naći podno Kristova križa.

Kome govori Krist?

Sada sve šuti. Književnici i farizeji prestaju s vrijeđanjem, rimski vojnici napuštaju kocke, nebo je potamnilo, a ljudi se boje. Čekaju pozdrav Božjega Sina.

On počinje govoriti. Ali kao svi ljudi koji su na umoru i On misli na one, koje najviše ljubi, Njegova je prva riječ za svoje neprijatelje: "Oče, oprosti im jer ne znaju,što čine". Druga je riječ za grješnike: "Danas ćeš biti sa mnom u raju". I lupež umire kao lupež, jer krade nebo. Treća je riječ upućena svecima; novo navještenje: "Majko, evo ti sina".

I govor se nastavlja, i čini se, da je uvijek više zanosan u tvrđenju Božje ljubavi prema čovjeku. Nema ništa što bi se moglo činiti, kao neko prokletstvo onima, koji ga ra-

zapinju, ukor onima, koji se straše, prezir onima, koji ga vrijeđaju. Nema mi jedne riječi proročkog ponosa, koji izaziva one, koji Ga ruže zbog njegove slabosti, niti mržnje protiv rimskih vojnika, ni nade Magdaleni, niti jedne riječi ljubavi Ivanu, niti pozdrava Majci. Nema, a čini se čudno, ni jednog zaziva Bogu, u momentu kao što je ovaj: ali ima riječ upravljena čovjeku. Iz obilja božanskog Srca čuje se najuzvišeniji vapaj, što ga se može zamisliti: "Sitio - žedan sam". Bog -čovjek, Onaj,koji drži u svojim rukama zemlju, onaj iz čijih su ruku došle planete, onaj koji je bacio zvijezde u svoje putanje, sada moli čovjeka, djelo njegovih ruku, da mu pomogne. Pita čovjeka, da mu da piti. Ne, to nije zemaljska voda, što on moli, već voda ljubavi: on je željan ljubavi.

Krist traži ljubav

Možda nema riječi što se više upotrebljava u svim jezicima i što je tako slabo interpretirana, kao ona, koja je tog dana bila izgovorena na propovjedaonici križa: ljubav.

Svijet ovako shvaća ljubav: Imati, posjedovati, prisvajati. Imati tu stvar, prisvojiti tu osobu radi ugodnosti, što će nam se pružiti. To nije ljubav. To je egoizam. To je grijeh. Ljubav nije želja za imanjem, za posjedovanjem,za prisvajanjem; ljubav je želja da budemo tuđi, da nas posjeduju. Ljubav je dati samog sebe za korist drugih. Ljubav, kako je

svijet shvaća može se prikazati krugom, koji je vječito ograničen egoizmom.

Ljubav kako je shvaća naš Gospodin jest predstavljena s križem, raširenim rukama do neizmjernosti, da bi obuhvatio čitav svijet.

Dok budemo imali tijela, jasno je da neće biti ljubavi bez žrtve. Zato govorimo o "strijelama" ljubavi, jer nas to ranjava.

Ako zna ljubiti čovjek, Krist zna još više

Ako ljubav znači žrtva, tada su riječi našega Gospodina s križa najveći vrhunac odnosa ljubavi s ljudima, koji ne znaju ljubiti.

Bog nije za sebe zadržao tajnu svoje dobrote: on ju je objavio stvaranjem.

Bog se poistovjetio s onima, koje je ljubio: to je utjelovljenje. Da se je ljubav ograničila na to, da učini od Boga čovjeka,mogli bismo reći, da Bog nije učinio sve, što je bilo moguće, da bi pokazao svoju ljubav.Mogli bismo reći, da je On kao poganski bogovi koji su bez brige prisustvovali bolima svijeta i zato nisu zasluživali, da bi čovjek prema njima osjetio imalo ljubavi. Da se božja ljubav ograničila na pojavu među nama, čovjek bi mogao predbaciti potpuno neshvaćanje boli i osamljenosti ljudskog srca. Čovjek bi mogao predbaciti, da ta ljubav ne zna ljubiti čovjeka do žrtve, kao što to čovjek znade.

Stoga je bilo potrebno da dođe do žrtve za spas i otkupljenje čovječanstva, kako bi

ljubav mogla dati svoj najuzvišeniji izraz. Kad onaj, koji sada govori s propovjedaonice križa i koji je na Kalvariji trpio, ne bi bio Bog, već čovjek, tada bi na ovoj zemlji bilo stvorenja, koja su plemenitija od Boga. Da li će čovjek, koji radi za svoju braću, koji trpi za njih, a možda i umire, biti sposoban, da čini ono, što Bog ne može? Da li je moguće, da ovaj najveći oblik ljubavi, a to je žrtva, bude moguć grešniku, a ne Bogu, koji je savršeno dobar? Je li moguće, da ne postoji prototip na nebu za mučenika, koji svojom krvlju crveni arene koloseuma, za misionara, koji daje svoj život i prihvaća najveće oskudice za dobro pogana, za one žene, mučenice istine, koje u kolibama žrtvuju životne radosti, da bi vršile dužnosti, za sve one, koji od početka stvaranja istakoše ljepotu žrtve? Zar je moguće, da nas svi oni mogu učiti plemenitijem obliku ljubavi od ljubavi Onoga, koji ih je stvorio? Zar oni mogu ljubiti više od Ljubavi?

Morali bismo radije tvrditi s Ivanom i Pavlom: ako čovjek može biti tako dobar, Bog mora biti neizmjerno bolji. Ako čovjek može toliko ljubiti, Bog može neizmjerno više. Zar ne ćemo naći na križu Kalvarije savršeni izraz ljubavi, koji dolazi od savršenog bića, od koga ništa na nebu ni na zemlji, nije moglo tražiti žrtvu osim njegova beskrajna i savršena ljubav, koju On sada propovijeda s propovjedaonice križa?

Ako to govorimo, ako kažemo da je On Sin Svevišnjega i da ljubav dolazi do najvećeg vrhunca u otkupljenju ljudi, tada čovjek više neće moći reći: zašto Bog šalje ljude na zemlju da trpe, dok je on sretan. To ne će moći reći, jer je Bog - Čovjek bio nesretan. Čovjek ne može reći: Bog mi daje patnju, a on ne pati, jer Bogočovjek je imao najteže kušnje. Čovjek ne može reći, da Božje srce ne shvaća, jer sada njegovo Presveto Srce znade, što znači biti ostavljen od Boga i ljudi, dok trpi, između Božjeg kraljevstva i ljudskog, između neba i zemlje, potjeran od jednoga i napušten od drugoga.

Možemo reći, da Ljubav za nas umire, jer nema veće ljubavi od one, koja nas tjera, da dajemo svoj život za ljubljenoga.

Drama Kalvarije se nastavlja

Drama toga dana, jest drama koja nema kraja. Kalvarija nije jedan isključivo historijski događaj kao bitka kod Vaterlo-a. Nije nešto, što je dovršeno. To je nešto, što se neprestano događa. Krist je još na križu.

Slušajmo riječi pjesnika: "Kad je oko mene tišina, u noćnoj tami ili za bijela dana, čujem krik koji me uzbuđuje. Dolazi s križa. Kad sam ga prvi puta čuo, izašao sam ga tražiti i vidio sam čovjeka u agoniji na križu. Rekao sam: oslobodit ću te. Nastojao sam skidati čavle s njegovih nogu. On mi reče: Pusti to, jer ne mogu dopustiti da me netko oslobađa, dok ne budu došli svi ljudi, sve žene i sva djeca, da me skupa oslobode. Odgovorio sam mu: Ne mogu podnositi tvoj jecaj, što da učinim? Pođi svijetom i reci svima, koje budeš susreo,

da je čovjek na križu".

Krista i dalje razapinju

Krist nastavlja s umiranjem, dok se nastavlja grijeh, jer kaže sv. Pavao: svaki put kad griješimo razapinjemo Božjeg Sina.

Zaraslice rana još su otvorene. Boli zemlje još su sublimirane u božanstvu i još poput zvijezda kaplje Kristove krvi crvene Ivanove haljine i Magdaleninu kosu. Dok na zemlji bude rana ostat će i Kristova rana, jer svaki novi grijeh diže zastor na sceni jednog drugog raspeća. Krist je još pod optužbom u ljudskim srcima, a svaki grijeh radije traži Barabu nego li Krista.

Postoje još Jude, koje zarazuju svojim poljupcem, postoje Pilati, koji ga osuđuju kao Cezarova neprijatelja. Herodi ga oblače u luđačke haljine, a besposleni igrači bacaju kocke igrajući se s bogatstvom vječnosti. Postoje još Kalvarije, jer je grijeh ponavljanje raspinjanja. Ruke koje blagosivlju, mi ih raspinjemo, one noge, koje bi nas tražile teškim putevima grijeha, mi razapinjemo. U oči koje bi nas pratile žalosne na putu oko stranih zemalja kao siromašne rasipne sinove, mi bacamo prašinu. Usne, koje bi nam govorile riječi nježne molbe i oproštenja, mi žučju ogorčujemo. Kopljem probadamo srce, koje bi žudilo da nas ima uvijek blizu, kao da smo izvori žive vode.

I kada je posljednji čavao zabijen u me-

so, i Krist, kao ranjeni orao, spušten na svoju zastavu spasa, imamo hrabrosti, da u sebi kažemo da, poslije svega, nije mogao biti Bog. Jer da je bio Bog, tko bi Ga mogao razapeti.

Kad je naš grijeh izvršen, kad je završeno Razapinjanje, učinjeno našim rukama, i mi silazimo s brda Kalvarije, tada dolazi, ne potres zemlje, nego potres savjesti, koji nas prisiljava, da kažemo zajedno sa Stotnikom: "Zaista je ovaj bio Sin Božji".

I s pojačanjem strašne muke i grižnje, okrećemo se prema Kalvariji i zgražamo se, zašto nas On ne slijedi. Zašto On, ako je dobar pastir, ne traži svojih ovaca? Zašto ne diže svoje ruke, da blagoslovi, ako je gospodar svih darova? Ako je gospodar grješnika, zašto nas ne sili da se vratimo križu?

Vratimo se Kalvariji

Ali recite mi, kako mogu blagosivljati ruke, koje su raspete? Kako mogu propovjedati dobru vijest ljubavi usne, koje su pune ogorčenja? Kako raspete noge mogu tražiti propale duše? Nemoguće je.

Ako želimo popraviti ono što smo učinili, moramo se ponovo uspeti na Kalvariju, do kaleža svih bijeda i baciti se podno Križa. Moramo kleknuti tamo, na podnožje Propovjedaonice Ljubavi i priznati: kad smo proboli Njegovo Srce, proboli smo i naše. Ali je tako teško penjati se na Kalvariju. Tako je ponižavajuće da nas vide podno križa. Bolno je biti blizu

nekoga koji trpi i biti u društvu onoga koga je svijet osudio. Teško je sagnuti svoja koljena pred križem i priznati, da smo pogriješili. Teško je: ali je još teže visiti na križu.

\+ + +

MRTVI S KRISTOM ŽIVIMO S KRISTOM

Pošto je s propovjedaonice križa Krist dao svijetu posljednju poruku, On je ispunio poslanje svoga vječnoga Oca i prignuvši glavu izdahne.

Da bi se uvjerio u njegovu smrt jedan stotnik probode kopljem njegovo Srce. A božanski Učitelj kao da je čuvao nekoliko kapi svoje presvete Krvi, sada ih izlije, kao dokaz, da je njegova ljubav jača od smrti.

Dva čovjeka, koji su se strašili za vrijeme njegova života pristajati uz njegovu nauku, Josip iz Arimateje i Nikodem, kupe mirise i pomažu njegovo Tijelo. Najprije ga postave u Marijino Krilo. I čini se, da su se vratila betlehemska vremena. Ali kolike li razlike. Između Betlehema i Kalvarije nalaze se naši grijesi. Tijelo je bez života. Krist je umro.

Uzete su mjere sigurnosti

Njegovi su se neprijatelji sjećali, da je On prorokovao, da će uskrsnuti. Ali su bili sigurni, da ne će biti sposoban toga napraviti. Bojali su se, da ne dođu apostoli uzeti tijelo i tako navijestiti uskrsnuće. Da bi to spriječili, pošli su do Pilata i pitali nekoliko vojnika, da bi za tri dana čuvali grob. Oni će zapečatiti ulazna vrata. Pilat je na

to pristao. Evanđelista Matej završava to opisivanje s jednom frazom, koja je najpunija ironije u literaturi: i odlazeći uvjerili su se, da je grob siguran. Grob je zapečaćen i veliki kamen postavljen je pred ulaz. Sve mjere sigurnosti bile su uzete. Ali ništa nije bilo moguće protiv božanstva.

Silazeći s Kalvarije ovako su mislili: sada njegovi ribari mogu poći svojim mrežama i svojim brodovima. Njihovo je kraljevstvo prijevara. Srce njihova Učitelja tako je dobro probodeno, da je potekla krv i voda. I da je ostalo imalo života u njemu, mirisi bi ga sigurno već ubili. Nitko ne će moći ni pokušati da ukrade tijelo zahvaljujući našoj straži i rimskim vojnicima.

Govorio je, da ima izobilje života, a sada je mrtav. Govorio je, da je mogao u pomoć dozvati dvanaest četa anđela, a sada je hladan kao smrt. Govorio je, da iz kamena može uskrisivati Abrahamove sinove, a sada je pokopan. Varalica je mrtav. Koliko li je savršena ljudska smrt? Nitko ne može preživjeti raspinjanje. On nikad ne će uskrsnuti.

Zašto ne bi mogao uskrsnuti?

Zar se ne može uskrsnuti od mrtvih?

Činjenica, da se on rodio u tuđoj spilji i da je pokopan u tuđi grob, morala bi dokazati da za njega rođenje i smrt nisu obične stvari.

Pogledajmo prirodu. Proljeće: Uskrs nakon

Vel.Petka zime. Smrt ima u sebi klice života. Gledajmo kišu, koja ima u sebi klijanje zelenila. Zašto čitavo stvaranje može uskrsnuti, a Spasitelj stvorenja ne može? Poslušajmo pjesnika: "Ako ljiljan može još živjeti, zašto se kamen ne može povući? Ako se zelena trava njiše iz godine u godinu, a pupovi se otvaraju travanjskom poljupcu, zašto ne bi mogao Spasitelj iz hladne tame pokazati nam još svoju slavu? Nemoj se bojati, moje srce, to mora biti. Gledaj novi pupoljak na starom deblu -ako se cvijet budi - zašto se On ne bi mogao probuditi?"

Došlo je jutro Nedjelje, a bilo je to slatko jutro kao san nevinašca. Lahor je sličio na zrak, koji podrhtava, kao da je pokrenut anđeoskim krilima. Marija je bila u vrtu i uzbunila se na zvuk glasa, koji je izgovarao njezino ime. Ton je glasa bio miran i ljubezan, sličan kao mnogo puta ranije: Marijo. Na tu riječ, ona je odgovorila jednom riječju: "Raboni!" I pala je ničice i zagrlila Njegove noge na kojima je bio znak čavala. Krist je sada prelazio u slavu Njegove pashe.

Crkva nastavlja umirati i slaviti uskrsnuće

To je bilo prvo uskrsno jutro. Otada vjekovi su nadošli vjekovima. Jutros u uskrsnoj zori gledajući oltar, vidim poviše svetohraništa na dan uskrsnuća ne sliku uskrslog Spasitelja, već sliku umirućeg Spasitelja. Moram

se sjećati svakog časa, da Krist živi u svojoj Crkvi i da Crkva, kao i Krist ne samo živi i umire, nego ona neprestano uskrsava od mrtvih.

Crkva ljubi smrt, jer je smatra kao uvjet za rođenje. Za nju, kao i za Krista, ne će nikad postojati uskrsno jutro, ne bude li prije toga Veliki Petak. Ne bude li trnove krune, ne će biti aureole svjetlosti. Ne bude li križa, ne će biti prazna groba. Drugim riječima, povremeno će Crkva biti raspeta od nevjernog svijeta, da bi ponovno mogla ustati. Ona uvijek umire i baš zato uvijek živi. Blijeda do smrti, beskrvna, s pečatima na svome grobu, sluša riječ svojih neprijatelja: Crkva više ne će uskrsnuti. Ali ona nalazi načina, da uvijek iznova uskrsne.

Najmanje dvanaest puta u povijesti svijet je pokopao Crkvu, ali je ona uvijek uskrsnula. Promatrajmo nekoliko slučajeva.

Pokopala su je progonstva...

Progonjeni Spasitelj mora imati progonjene sinove. U danima rimskih progonstava Crkva je morala živjeti kao krtica sakrivajući se pod zemljom. Ispod temelja veličanstvenih rimskih hramova, ispod ulica koje su odzvanjale zbog marša nepobjedivih rimskih legija, sinovi Božji su se hranili kruhom Života. Jačali su svoje tijelo i svoje duše, za onaj dan, kada će imati potrebu fizičke snage i moralne jakosti, da bi se oduprli masama u koloseumu,

koje će ih osuditi i siliti da krvlju ispovjede svoju vjeru. Taj dan nije bio dalek. Našli su se u centru velikog amfiteatra punog neprijatelja. Jedini put spasenja bilo je bježanje u visine, a to im je bilo dostatno. Umirali su sa osmjehom na usnama. Cezarovi su robovi bacali pijesak, da sakriju tragove njihove krvi, ali nisu uspjeli sakriti njihovu pjesmu, koja se dizala iz okrvavljene arene i dolazila do skrovišta Božje Pravde. I tako su puni vjere prkosili tminama budućih vjekova s velikom sigurnosti: "S našom krvlju pomiješala se krv živoga Boga. Mi umiremo, ali živimo".

Rimski mačevi puni krvi izgubili su svoju snagu. Divlje zvijeri nahranjene živim mesom Crkve bile su site. Strašna mučenja su se nastavila, a Cezar uvjeren u svoju pobjedu povikao je, da je Crkva mrtva i da nije mogla podnijeti silnu snagu rimskog mača.

Na ulaz groba postavljen je veliki kamen. Postavljena je i straža. Dok su stražari čuvali grob, Crkva kao i uskrsli Spasitelj, izašla je iz katakomba, a ljudi su je vidjeli, gdje stupa u slavi svoga uskrslog jutra.

Bilo je i drugih momenata u njezinoj povijesti u kojima se svijetu činilo, da se njezin život potpuno ugasio.

A svaki put kad joj je maslinova nedjelja priredila jednu zemaljsku slavu, svaki put kad je svijet proglasio njezino kraljevstvo bacajući maslinove grane uz njezin hod, svaki put kad joj je vrijeme bilo naklonjeno, tako da je ona smatrala, da se može više uzdati u akciju nego li u molitvu, ona je oslabila.

Kristov jaram je bio težak za njezinu

djecu. Jasna je ova zanimljiva činjenica: Crkva nije nikad tako slaba, kao kad se čini snažnom u očima svijeta. Nikad nije tako siromašna, kao kad je bogata svjetskim bogatstvom. Nikad nije tako loša duha, nego kad prihvaća mudrost svijeta. Ona ima svoju beskrajnu snagu po božanskoj pomoći onda, kada joj svaka ljudska sila nedostaje. Njoj se kao i Petru poklanja čudesni ribolov samo onda, kad nije ništa ulovila, pošto je svim svojim snagama radila čitavu noć.

Pokopali su je oportunizam i duh svijeta

Kad popušta crkvena disciplina, kad se čini, da se zaboravlja na vitalnu važnost,što je imaju duh svetosti, revnosti, pokore,svijet se fatalno vara misleći, da je Crkva mrtva i da je nestalo vjere.

Nema veće greške. Vjera je Crkva, vjera Kristova, vjera vjekova i zato ne može nestati. Može oslabiti disciplina, pijetet, svetost, jer sve te stvari pripadaju čovjeku,ali vjera ne, jer ona je od Boga. Obnovu ćemo moći ostvariti u odnosu na način akcije,ali ne u odnosu na način shvaćanja. A svijet međutim ne zna praviti razlike između božanskoga i ljudskoga. On misli, da je Crkva mrtva, kao što je mislio da je Krist mrtav. Još jednom se ogromni kamen nalazi na njezinom grobu, a na njega je postavljen službeni pečat i straža je ponovo na svome mjestu. Usprkos tome,

svetost se vraća, a Krist se budi u Petrovoj lađi. Baš kad ljudi misle, da je Crkva mrtva, možemo je opaziti kako koraca i slavi svoje novo uskrsno jutro.

Pokopao ju je indiferentizam

U našim danima Crkva je ponovo umrla,ali ne po rukama krvnika, već novih Pilata. To su dani veoma teški, jer kad se jedna civilizacija razvodni od indiferentnosti, onda gubi sigurnost života. Kad indiferentnost postavlja tako važan upit, kao što je bio Pilatov: "Što je istina", opasnost pada je blizu. Unutar i izvan Crkve ponovo se rodila stara grčka zabluda, koju je nepoznavanje povijesti nazvalo modernizmom. Htjeli su uzeti istinu u veličanstvenost proroka i smatrali su, da su uvrijeđeni s optužbom, da nisu plemići i nisu se uopće obazirali na onoga, koji ih je upozoravao, da nisu kršćani. U tom neprekidnom metežu umovi su se počeli uvjeravati da treba biti indiferentan kako prema istini, tako i prema zabludi i da je jedini potporanj subjektivna osjećajnost, koju dogma proizvodi na vjernika. Tako je došlo do jednog izražaja misli bez suštine: "život je plemenitiji od logike", "Krist Vjere nije Krist Povijesti".

Činilo se, da duh Kristov propada pred Duhom novoga vijeka. Biblioteke su bile pune knjiga, a novine su pjevale i tražile, da svijet pjeva requiem za Crkvu.

(To je bilo oko godine 1907). Kamen je

postavljen na grob, a straža je došla na svo-
je mjesto. Rečeno je: Crkva ne će više uskrs-
nuti. A nije ni postojala ljudska sila, koja
bi bila sposobna to učiniti. I opet je na ču-
desni način gigant ustao i došlo je do rata.
Ratne sprave su uništile čudesa civilizacije.
Top je promijenio tihe livade u grobove i sad
su vidjeli Onu, za koju su mislili da je mrt-
va, kako ide na bojne poljane pružati raspelo
umirućim usnama. Kad je nestalo ratnog dima
vidjeli su je stupati u slavi svoga novoga us
krsnog jutra. Mi još danas vidimo, gdje Crkva
napreduje.

Krist je imao pravo, kad je rekao, da će
njegova Crkva trajati do svršetka svijeta.

Crkva doživljava uskrsnuće, jer je kao Krist božanska

Iz povijesti Crkve proizlazi ova istina:
Krist je uskrsnuo ne zato, jer je bio čovjek,
već jer je bio Bog. Kristova Crkva uskrsava
iz groba, u koji je ruke silnika guraju skupa
sa prolaznim zabludama, jer je božanska, a ne
ljudska. Ništa ne uskrsava iz mrtvih, ako ni-
je božansko. Bilo bi vrijeme, da svijet nauči
lekciju i da prestane očekivati svakog časa
smrt Crkve. Kad bi tisuću puta u raznim raz -
macima zvonila mrtvačka zvona i kad ne bi vi-
djeli proći zakazanog sprovoda, svatko bi pa-
metan mislio, da se radi o šali. Isto se to
događa za Crkvu. Tisuću puta proširila se Vi-
jest o izvršenoj kazni nad njom, ali to se

nije nikad dogodilo. Znanost je Crkvu ubila,
ali je Crkva još na nogama. Povijest ju je
pokopala, a Crkva još živi. Modernizam ju je
pokopao, a ona nastavlja djelovati. Civiliza-
cije imaju svoj početak, uspon, pad i smrt, a-
li nikad ne uskrsavaju. Crkva međutim uskrsa-
va. Njezin je život neprestano traženje puta
za izlazak iz groba, jer je njezin poglavar
našao put da izađe.

Možemo dopustiti svijetu, da je moguće
vidjeti Crkvu umornu i slabu, kad misli da
je snažna, vidjeti je siromašnu, kad misli da
je bogata. Ali svijet ne će nikad doživjeti,
da je vidi mrtvu. Vrijeme je, da svijet pres-
tane očekivati, da se ugasi ona, što se ugasi-
ti ne da.

Poput jakog hrasta od dvije tisuće godi-
na ona se oblači u novo lišće svakog proljeća
zato, da bi svako proljeće moglo uživati bla-
goslov njezine sjene. Cvijeće, što otvara svo-
je latice u ovom našem proljeću, nisu stare
stvari, već nova čuda na starom deblu. To je
Crkva. Preporađa se u svako doba i zato je o-
na jedina nova stvar u ovom našem svijetu.

Zablude su preživjele, jer i naše t. zv.
moderno mišljenje nije ništa drugo, nego sta-
ra zabluda s novom etiketom. Crkva je već sta-
vila na tavan sve zablude prošlosti, jer zna,
da prihvatiti trenutne ludosti jednog vremena
znači, ostati u slijedećem vremenu bez njih.
Crkva zato nije nazadna, već izvan vremena u-
vijek mlada, čak i kada vijekovi prolaze i
umiru.

Nastavlja umirati i uskrsavati, da bi donijela mir

Crkva će nastaviti umirati i živjeti. U trajnom obnavljanju Vel. Petka i Uskrsne nedjelje njezina će jedina briga biti uvijek propovjedati Krista i to Krista Raspetoga.

Ja sam učenjak i poznam nešto od njezinih ciljeva; ja sam svećenik i poznam prilično njezinih tajna. Mogu vam stoga dati svoju časnu riječ, da se Crkva ne brine za to, kako bi rušila vlasti ili kako bi kočila progres, ona ne misli proganjati one, koji ne misli kao ona. Ono što ona traži svim žarom svoga srca, jest da nosi dušama Krista, da nosi ljudsku volju do veličanstvene slobode Božjih sinova. Ona želi, da ljudska srca zakucaju ljubavlju, koja ne pozna hladnoće, da otvori svačije oči pred onom Ljepotom, pred kojom svaka druga ljepota jest patnja. Zato ako jedna riječ od ovih redaka bude dovela samo jednu dušu do potpunijeg shvaćanja Krista, ili bude dala snagu ognju ljubavi za Njegovu stvar, ili učinila, da se samo jedno srce nerazdvojivo poveže s božanskim Srcem, onda moje riječi ne će biti badava utrošene, a moj život će imati razloga, da sam ga proživio.

Crkva će napredovati, a njezin će cilj biti uvijek isti: nositi ljudima mir Kristov. Ne će upotrebljavati oružje, da učini od toga mira oružani mir, već dva sredstva malene vrijednosti, koje je Crkva još u početku upotreb-

ljavala: sredstvo pastira i ribara. Uvjeravam vas, da ćemo ići naprijed s udicom ribara i slabim štapom pastira. Udica će nam biti potrebna, da predobijemo duše za Krista, a pastirski štap će nam biti potreban, da ih vodimo do kraja vjekova, jer nam je dužnost, po našoj misiji ribara ljudi i pastira duša učiniti Krista kraljem ljudskih srdaca.

To je cilj koji moramo postići. Mi u to ne sumnjamo, jer je pred nama znak Jone proroka, j e r a k o i s t i n a p o b i j e d i, m i p o b j e đ u j e m o, a k o i s t i n a... O h, a l i i s t i n a n e m o ž e n e p o b i j e d i t i!

\+ + +

S a d r ž a j